

growforgold.org

grow it, eat it, love it

**A design proposal for creating
productive green space in cities**

Examensarbete vid institutionen för stad och land
Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala, VT 2010

© Magnus Nilsson & Henrik Thuring

A small silhouette of a woman with long hair and a rooster is positioned at the bottom left of the page. A speech bubble tail extends from the woman towards the text box.

What do you get if you combine the social interactions of internet communities, the environmental benefits of sustainability and the tasty treats of organic farming?

Uppgifter

growforgold.org

"A design proposal for creating productive, green space in cities."

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap, institutionen för stad och land

Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitekturprogrammet 2010

EX 0533 Självständigt arbete i landskapsarkitektur E, 30 hp

Författare: Magnus Nilsson & Henrik Thuring

Titel på svenska: *growforgold.org - Ett designförslag för att åstadkomma produktiva grönytor i städer*

Titel på engelska: *growforgold.org - A design proposal for creating productive, green space in cities.*"

Handledare: Ylva Dahlman & Susan Paget, institutionen för stad och land.

Examinator: Sofia Sandqvist, Institutionen för stad och land.

Extern Examinator: Gustav Jarlov, White Arkitekter, Uppsala

Utgivningsort: Ultuna

Bilder/diagram: Magnus Nilsson & Henrik Thuring där inget annat anges.

Nyckelord som beskriver arbetets innehåll: Landskapsarkitektur, urban odling, stadsodling, gestaltning, användargränssnitt, medborgarinflytande.

Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se>

© Magnus Nilsson & Henrik Thuring samt Institutionen för stad och land,
SLU Uppsala, 2010.

Sammanfattning

Vi har två huvudsakliga syften med vårt gemensamma examensarbete. Det ena är att vinna tävlingen *One Prize – Mowing to Growing: Reinventing the American Lawn*, utlyst i USA av organisationen *Terreform 1*, den första december 2009. Det andra är att lära oss mer om hur världens matproduktion ser ut idag, hur den påverkar vårt klimat samt hur den kan förändras för att ta mindre resurser i anspråk. Strävan efter att presentera ett slagkraftigt tävlingsförslag har styrt hur vi strukturerat hela examensarbetet, samt hur vi disponerat vår tid.

Vårt färdigställda och inlämnade tävlingsförslag – *growforgold.org* – är ett sätt att ta sig an inomstadslig matproduktion på ett kreativt sätt med individen i centrum. Istället för att gestalta hur själva matproduktionen skulle kunna se ut, på en specifik plats i staden, har vi visat på en möjlig, platsoberoende lösning som skapar incitament och förutsättningar för urbant odlande. Vårt förslag är på så sätt ett verktyg och en plattform som, om den realiserar, skulle kunna få landskaparkitektur att hända genom brukarens aktivitet. Det låter komplicerat, men är i själva verket mycket enkelt.

Tävlingsbidraget kan också ses som ett inlägg i debatten kring det komplexa ämnesområde som vår framtida matförsörjning innebär. På så vis syftar förslaget och hela examensarbetet också till att skapa diskussion kring matproduktionens utvecklingsmöjligheter.

För att kunna presentera ett trovärdigt tävlingsförslag har vi studerat och analyserat fyra ämnesområden: 1 Den amerikanska gräsmattan, 2. Den konventionella livsmedelsproduktionen, 3. Den amerikanska förorten och 4. Samtida stadsodling. Examensarbetet ger därför en översiktlig inblick i dessa ämnen, som bakgrund för att bättre förstå problematiken kring inomstadslig matproduktion.

Utöver den del av examensarbetet som handlar om tävlingen *One Prize* har vi också ägnat tid åt att studera och reflektera kring vår samarbetsprocess. Reflektionen visar på styrkor och svagheter när två personer som aldrig arbetat ihop sätts i en situation som kräver samarbete.

Abstract

The aim of our master thesis is first and foremost to win the competition *One Prize - mowing to Growing: Reinventing the American Lawn*, announced in USA by the organization *Terreform 1*, the first of December 2009. Apart from winning the competition we have also tried to reach a deeper understanding of food production today and its future possibilities. Our ambition to present a winning design proposal has to a large extent decided the structure of the entire thesis.

Our completed and submitted design proposal - *growforgold.org* - is a way of addressing urban food production in a creative way, keeping the sovereignty of the individual in mind. Instead of presenting a place-specific design solution our proposal aims to create incentives and possibilities for urban farming to take place anywhere and anytime. Our submission to the competition represents both a tool and a platform which, put in practice, could make landscape architecture happen through the hands of the individual. It sounds complicated, but is actually quite easy.

Our design proposal could also be seen as a contribution to the debate about future food production and food security. From that point of view the entire thesis is meant to start a discussion about possible new way of producing food.

To be able to present a winning design proposal we have conducted studies of four subjects: 1. The American lawn, 2. Conventional global food production, 3. The American suburb and 4. Contemporary urban food production. In this way our master thesis presents a brief introduction to the background information we considered crucial for us to obtain in order to better understand the complexity of urban farming.

In addition to the large part of our thesis concerning the competition *One Prize*, we have also devoted a chapter to study and reflection on our collaborative process. Our reflection describes pros and cons that can occur when two people who have never before worked together are put in a situation that requires collaboration.

Tack

Först och främst vill vi rikta ett stort och hjärtligt tack till våra handledare Ylva Dahlman och Susan Paget. Utan er hjälp och kritik har det här aldrig blivit lika bra.

Vi vill också rikta ett särskilt tack till Åsa och Kristina på Karavan Arkitektur & Landskap för att vi fått sitta i deras fantastiska lokaler under arbetet med vårt examensarbete.

Nästa stora tack i ordningen skickas till alla de anställda och visstidsanställda på (nod) C-O-M-B-I-N-E (Anders, Axel, Elin, Evelina, Gäddan, Magnus och Petter) som var med och gav oss värdefull feedback i ett kritiskt stadium av vårt arbete.

Ännu ett tack går till Göran, Marianne och Andréa på Aros Arkitekter för tips och husrum under examensarbetets inledande fas.

Vi vill också tacka följande personer för värdefulla synpunkter, råd, stöd, tips, information etcetera som de bidragit med under arbetets gång (namnen presenteras i bokstavsordning).

Bengt Eriksson

Elin Tidbeck

Erik Ekedahl

Geoffrey Gerring

Gustav Rydeman

Isak Stoddard

Joel Lindberg

John Manoochehri

Per G. Berg

Tom Eriksson

Slutligen vill vi tacka Disa och Karin för att ni stått ut med oss när vi stressat för att få examensarbetet färdigt. Tack så mycket!

Magnus Nilsson & Henrik Thuring

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5		
Abstract	6		
Tack	7		
Kapitel 1 - Inledning	11		
1:1 Bakgrund	12		
1:2 Syfte	12		
1:3 Mål	12		
1:4 Metod	13		
1:5 Avgränsningar	13		
1:6 Länsanvisningar	14		
Kapitel 2 - One Prize - Tävlingen	15		
2:1 Tävlingsprogrammet	16		
2:2 Analys av tävlingsprogrammet	17		
2:3 Den amerikanska gräsmattan	19		
2:3.1 Gräsmattan idag	19		
2:3.2 Det historiska arvet	20		
2:3.3 Gräsmattan ett problem?	22		
		2:4 Den konventionella maten	24
		2:4.1 Reflektion	29
		2:5 Den amerikanska förorten	30
		2:6 Samtida stadsodling	33
		2:6.1 Cuba	33
		2:6.2 Storbritannien	35
		2:6.3 USA	37
		2:6.4 Likheter länderna emellan	39
		2:7 Vårt tävlingsprogram	40
		Kapitel 3 - growforgold.org	43
		Kapitel 4 - Reflektioner kring growforgold.org	49
		4:1 Allmänt om tävlingsförslaget	50
		4:2 Styrkor och svagheter	50
		4:3 Förslaget och tävlingsprogrammet	52

Kapitel 5 - Blev det ett bra examensarbete? 57

5:1 Arbetsprocessen	58
5:1.1 Den sociala aspekten	58
5:1.2 Arbetsätt 1	59
5:1.3 Arbetsätt 2	60
5:1.4 Input utifrån	60
5:1.5 Arbetsintensitet	64
5.2 Intentioner och utfall	66
5.3 Framtiden	67

Kapitel 6 - Referenser 69

Kapitel 1 - Inledning

1:1 Bakgrund

I takt med urbanisering, jordbrukets industrialisering och utveckling av den globala matindustrin har människans kunskap om hur och var mat produceras minskat. Idag kommer livsmedel från affären. Resten av kedjan är för de allra flesta ett teoretiskt resonemang – ett resonemang som i praktiken tar enorma resurser i anspråk. Mat transporteras kors och tvärs över vår planet innan den hamnar på våra tallrikar och innebär en stor belastning på vår miljö. För att tillmötesgå världens växande befolknings behov av mat utan att långsamt utarma planeten jorden krävs förändringar i hur vi ser på och producerar mat idag.

Under en längre tid har vårt personliga intresse för klimatfrågor vuxit parallellt med vårt intresse för gestaltning. I och med tävlingen *One Prize* anordnad av *Terreform 1* har vi fått ett gyllene tillfälle att kombinera ovanstående intressen och delta i strävan efter en långsiktigt hållbar matproduktion. Tävlingsprogrammet efterfrågar innovativa lösningar på frågeställningarna (fritt översatt från engelska):

“Hur kan vi bryta den amerikanska kärleken till villagräsmattan?”
“Kan växthus byggas in i skysrapor?”
“Vilka urbana designstrategier finns för matproduktion i städer?”
“Kan mat odlas på hustak, parkeringsplatser, fasader etc?”
“Vad krävs för att förvandla avspärrade gräsmattor till välkomnande trädgårdar?”

Vi har sett frågeställningarna både som frågor vi på bästa möjliga sätt försöker besvara och ett tillfälle att fördjupa oss i hur vi som människor och landskapsarkitekter kan påverka vårt klimats utveckling i en positiv riktning.

1:2 Syfte

Vi har två huvudsakliga syften med vårt gemensamma examensarbete. Det ena är att vinna tävlingen *One Prize*. För att göra det har vi utifrån tävlingsprogrammets frågeställningar, tagit oss an stadsnära och inomstadslig matproduktion på ett kreativt och framåtblickande sätt. Genom vårt förslag vill vi lyfta fram en möjlig lösning till diskussion och redogöra för hur den kan bidra till en mer stadsintegrerad och långsiktigt hållbar matproduktion. Förutom att presentera ett slagkraftigt tävlingsförslag syftar vi, genom vårt examensarbete, till att lära oss mer om hur världens matproduktion ser ut idag, hur den påverkar vårt klimat samt hur den kan förändras för att ta mindre resurser i anspråk.

Eftersom vi aldrig tidigare arbetat ihop har vi också ägnat tid och reflektion, i slutet av examensarbetet, åt vår arbetsprocess. Genom att beskriva och diskutera hur vårt samarbete har fungerat under arbetet med tävlingsförslaget har vi lärt oss mer om oss själva samt om hur gruppdynamik i pararbeten kan fungera.

1:3 Mål

Målet med vårt examensarbete är att skapa debatt kring hur mat kan komma att produceras i framtiden. För att inte frångå tävlingsprogrammets önskan om lösningar applicerbara på amerikanska städer (www.oneprize.org/about.html) har vi först och främst fokuserat på matframställning i USA. Vi ser däremot inga hinder för att de förslag vi presenterar också ska fungera i en mer global kontext.

1:4 Metod

För att vinna en tävling krävs insikt i tävlingsprogrammets frågeställningar. För att avgränsa vårt arbete och samtidigt identifiera vilken typ av bakgrundskunskap vi behövde började vi med att analysera tävlingsprogrammet. Analysen försåg oss med en lista på saker vi ansåg oss behöva ta reda på för att producera ett slagkraftigt tävlingsförslag.

Den nödvändiga problemförståelsen uppnåddes genom litteraturstudier, intervjuer och samtal. Informationssamlandet påbörjades innan gestaltungsarbetet startade och fortsatte fram till dess att tävlingsförslaget färdigställdes. Vi har valt att studera litteratur som knyter an till tävlingsprogrammets frågeställningar och svarar mot den lista på bakgrundsinformation vi ansåg det viktigt att fördjupa oss i. Litteraturen valdes i samråd med handledare och de personer vi valt att intervjua, samt upptäcktes under arbetets gång medan vi fördjupade oss i vardera ämnesområde.

En bit in i informationssamlandet började vi att skissa på de idéer som så småningom ledde fram till det färdiga förslaget. För att stimulera vår kreativitet under de inledande skisstillfällena genomförde vi timskisser på olika teman. Efter hand började en bärkraftig idé att växa fram som färdigställdes tack vare ett intensivt pararbete där vi tillsammans skissade och utvärderade varandras skisser.

Efter färdigställandet har vi analyserat tävlingsförslaget för att bedöma dess kvalitet och undersöka hur väl det svarar mot tävlingsprogrammet.

Analysen av tävlingsförslaget följs av reflektioner kring om och hur vi lyckats uppnå syftet och målet med hela vårt examensarbete.

För att förbättra tävlingsförslaget har vi aktivt sökt råd, synpunkter och kritik från till exempel yrkesverksamma landskapsarkitekter, före detta boende i USA och anställda vid Institutionen för stad och land, SLU, Uppsala. En del av de intervjuade personerna har valts för att de besitter relevant sakkunskap i de ämnesområden vi identifierat som viktiga att fördjupa oss i. Andra har valts för att de är yrkesverksamma landskapsarkitekter som vi bedömt kunna komma med värdefull kritik kring vårt tävlingsförslag. Den input vi fått har hjälpt oss fram till både ett inlämnat tävlingsförslag och ett färdigställt examensarbete.

1:5 Avgränsningar

Vårt examensarbete tar sig an och ger exempel på matproduktion i staden på ett kreativt och nytänkande sätt. Ett av våra syften har varit att vinna tävlingen *One Prize*. Målet med de bakgrundsstudier vi genomfört har därför främst varit att få en ökad förståelse för tävlingsprogrammets frågeställningar. Vi har inte för avsikt att täcka in hela den komplexa problemställning som odling i städer innebär.

1:6 Läsanvisningar

Vårt examensarbete ska ses som ett inlägg i debatten om urbant odlande där våra idéer resulterat i ett konkret åtgärdsförslag. Det kan också läsas för att få en översiktlig inblick i ämnen så som den amerikanska gräsmattan, USA's förstäder, konsekvenserna av dagens globala, konventionella jordbruk och inomstadsligt, samtida odlande. Förutom det ovan nämnda är uppsatsen en resa genom ett samarbetsexperiment mellan två parter som aldrig tidigare arbetat ihop.

Examensarbetets inledning (Kapitel 1) följs av ett kapitel (Kapitel 2), som introducerar tävlingen *One Prize* följt av en analys av tävlingsprogrammet. Kapitlet fortsätter med en översiktlig redogörelse av den amerikanska förorten, dess matproduktion och gräsmattor. De undersökta ämnesområdena sammanfattas och struktureras till det vi kallar för vår eget tävlingsprogram.

Tävlingsprogrammet blir en naturlig inkörsport till vårt tävlingsförslag, *growforgold.org* (Kapitel 3), som presenteras i sin helhet så som det lämnades in. För att beskriva hur vi lyckats med vårt tävlingsförslag innehåller efterföljande kapitel (Kapitel 4) en analys av tävlingsförslaget. I Kapitel 5 reflekterar vi slutligen kring hur arbetet fortskridit, hur utfallet motsvarat våra intentioner, samt vilka lärdomar vi kan ta med oss från vårt gemensamma examensarbete, in i vårt framtida yrke som verksamma landskapsarkitekter.

Kapitel 2 - One Prize - Tävlingen

Vårt examensarbete tar avstamp i tävlingsprogrammet för tävlingen "One prize". Innan vi presenterar de studier och analyser som ligger till grund för vårt tävlingsbidrag har vi därför valt att presentera tävlingsprogrammets uppdragsbeskrivning, översatt och i sin helhet.

2:1 Tävlingsprogrammet

ONE PRIZE

Mowing to Growing: Reinventing the American Lawn
A Design Competition for Creating Productive Green Space in Cities
Organized by Terreform 1 <http://www.oneprize.org>

CALL FOR SUBMISSIONS

We are launching this competition in the context of larger issues concerning the environment, global food production and the imperative to generate a sense of community in our urban and suburban neighborhoods. From Mowing to Growing is not meant to transform each lawn into a garden, but to open us up to the possibilities of self-sustenance, organic growth, and perpetual change. In particular, we seek specific technical, urbanistic, and architectural strategies not simply for the food production required to feed the cities and suburbs, but the possibilities of diet, agriculture, and retrofitted facilities that could achieve that level within the constraints of the local climate.

Seeking architects, urban designers, planners, engineers, scientists, artists, students and individuals of all backgrounds:

- How can we break the American love affair with the suburban lawn?
- Can green houses be incorporated in skyscrapers?
- What are the urban design strategies for food production in cities?
- Can food grow on rooftops, parking lots, building facades?
- What is required to remove foreclosure signs on lawns and convert them to gardens?

We want to see how you'd design future-proof spaces and systems to explore the larger framework of suburban and urban agriculture and its effects on the architecture and urban design.

PROJECT BACKGROUND: Research points out that North Americans devote 40,000 square miles to lawns, more that we use for wheat, corn, or tobacco.

And, also that Americans spend \$750 million dollars a year on grass seed alone while only 2% of America's food is locally grown, 12% of every dollar's worth of food consumed at home comes from transportation costs. In July 2005, Los Angeles-based architect Fritz Haeg launched the campaign known as "Edible Estates". Haeg says he was drawn to the lawn — that "iconic American space" — because it cut across social, political and economic boundaries. "The lawn really struck me as one of the few places that we all share," he says. "It represents what we're all supposedly working so hard for — the American dream." The concept of tilling one's front yard is not a new one. In 1942, as the U.S. emerged from the Great Depression and mobilized for World War II, Agriculture Secretary Claude R. Wickard encouraged Americans to plant "Victory Gardens" to boost civic morale and relieve the war's pressure on food supplies — an idea first introduced during The Great War and picked up by Canada, the U.S. and Great Britain. The slogan became "Have Your Garden, and Eat It Too." Soon gardens began popping up everywhere, and not just American lawns — plots sprouted up at the Chicago County Jail, a downtown parking lot in New Orleans, and a zoo in Portland, Ore. In 1943, Americans planted 20.5 million Victory Gardens, and the harvest accounted for nearly one-third of all the vegetables consumed in the country that year. Twenty-five million U.S. households planted vegetable and fruit gardens in 2008, according to the National Gardener's Association. First Lady Michelle Obama and Secretary of Agriculture Tom Vilsack have planted organic vegetable gardens this year. Roof gardens are sprouting nationwide. Community gardens have waiting lists. Seed houses and canning suppliers are oversold. The time is NOW.

Källa: http://www.oneprize.org/One_Prize_Brief.pdf

2:2 Analys av tävlingsprogrammet

Tävlingsprogrammet är generellt sett mycket tillåtande. Det avser ingen bestämd plats och har inga egentliga begränsningar förutom att förslaget ska kunna gå att applicera på USA, samt att det inte får ta större plats i anspråk än fem A3 sidor (egentligen 17 X 11 tum, liggande format) när det presenteras. Det vänder sig dessutom till alla som har lust att vara med och efterfrågar i fem meningar lösningar på komplexa problem. Tävlingsprogrammet ger de tävlande en mycket stor frihet, samtidigt som det lägger ansvaret på deltagarna att själva bestämma hur de ska avgränsa sig.

För att få en bättre bild av vad vårt förslag skulle kunna innehålla har vi därför analyserat tävlingsprogrammet i jakt på de frågeställningar som kan hjälpa oss fram till ett vinnande förslag.

Den amerikanska gräsmattan

Redan i tävlingsprogrammets underrubrik "Mowing to Growing: Reinventing the American Lawn" sätts fokus på den amerikanska gräsmattan och dess möjliga, framtida, förändrade användningsområde. Gräsmattan nämns i texten som både en fysisk plats och ett fenomen som varje tävlingsdeltagare bör vara eller göra sig bekant med. Vikten av gräsmattans betydelse understryks ytterligare genom den första frågeställningen "How can we break the American love affair with the suburban lawn?", samt genom de gräsmattsrelaterade fakta som presenteras under "PROJECT BACKGROUND".

För att ha en chans att vinna tävlingen är det därför, enligt vår bedömning, viktigt att presentera lösningar som relaterar till den amerikanska gräsmattan. Eftersom bra lösningar kräver en god problemförståelse har vi bekantat oss med "the lawn" och placerat den både i en geografisk och social kontext.

Den konventionella maten

Tävlingen har högt flygande ambitioner och innehåller stora frågeställningar som relaterar till ämnesområden som klimatet, den globala matproduktionen och socialt uthålliga samhällen. Att fördjupa sig i vart och ett av dessa områden skulle ta mer tid och plats i anspråk än vad vi har till vårt förfogande för både tävling och examensarbete. Eftersom ord som är förknippade med mat och matproduktion dyker upp ett flertal gånger i tävlingsprogrammet prioriterar vi den frågeställningen framför de andra. Vi är väl medvetna om att mat, klimat och samhälle hör ihop och har därför inte ignorerat de övriga frågeställningarna, de har däremot fått mindre utrymme i examensarbetet och tävlingen.

För att få en bättre förståelse för varför man överhuvudtaget bör odla mat i städer har vi skaffat oss en översiktlig bild av hur mat produceras idag samt vilka konsekvenser en global, konventionell matframställning för med sig.

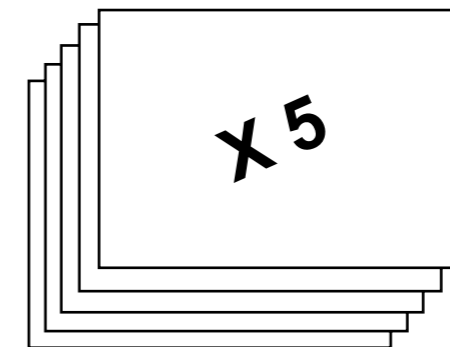
Den amerikanska förorten

Programmet efterfrågar matproduktionslösningar i förorten och i innerstaden. På tävlingens hemsida beskrivs att förslagen ska kunna appliceras på antingen en specifik amerikansk stad, eller på amerikanska städer i allmänhet (www.oneprize.org/about.html). Detta utesluter inte att lösningarna också skulle kunna användas i andra länder, men antyder att tävlingsdeltagarna bör ha en viss kännedom om den amerikanska stadens morfologi. Vi har därför skaffat oss en översiktlig bild av den amerikanska stadens uppbyggnad och hur dess stadsstruktur vuxit fram.

Samtida stadsodling

Tävlingsprogrammet tar upp tidigare försök och framsteg i strävan efter att producera mer mat i städer. För att inte riskera att föreslå redan befintliga lösningar har vi skaffat oss en överblick av vilka lösningar som redan existerar och hur stadsodlingsrörelsen vuxit fram under 1900-talet och framåt. Den historiska tillbakablicken på inomstadslig matproduktion har försett oss med en repertoar av mer eller mindre lyckade exempel som vi har analyserat och använt i vårt eget tävlingsförslag. Vi har med andra ord ingen önskan om att uppfinna hjulet en gång till, utan snarare använda redan existerande hjul på nya, kreativa sätt.

Programmet efterfrågar lösningar som berör innerstaden och förorten. Vidare efterfrågas specifika tekniska lösningar och arkitekturorienterade strategier för att besvara programmets frågeställningar. Den möjliga skalan löper med andra ord från detaljer till storskaliga stadsplanlösningar. Vi har valt att presentera en relativt detaljerad, platsberoende lösning som kan appliceras på samtliga amerikanska städer. Vår förhoppning är att både ge exempel på både god design och möjlig strategi.

Förslaget presenteras på max 5 st 17 X 11 tumspapper, liggande format

2:3 Den amerikanska gräsmattan

De enorma ytor av gräs som idag täcker den amerikanska kontinenten kan ses som ett resultat av villaförortens framväxt. Gräsmattan är något som en stor del av de amerikanska medborgarna har gemensam. Den representerar något som många arbetar för att uppnå – ”The American Dream” (www.oneprize.org). Eftersom vår ambition är att presentera ett förslag som ska bidra till att förändra den amerikanska medborgarens relation till gräsmattan är det viktigt att vi försöker förstå vilken roll gräsmattan spelar i dagens USA. Tävligen's underrubrik, ”Reinventing the american lawn”, försöker hitta lösningar på gräsmattans möjliga framtida användningsområden. En gräsmatta kan för all del vara en trevlig plats att vara på, men hur kommer det sig att så många amerikanska medborgare tycks drivas till ytterligheter i den ändlösa jakten på den perfekta gräsmattan?

2:3.1 Gräsmattan idag

Villagräsmattor breder ut sig över stora delar av de amerikanska förstäderna. Hela 23 % av landets nyexploaterade yta täcks av gräsmatta (Bohlen & House, 2009, s 283). Detta är en hisnande siffra, med tanke på att landet har en urban tillväxttakt på cirka 675,000 hektar per år (Robbins & Birkenholtz, 2003). Gräsmattan påverkar i hög grad stadslandskapets ekologiska och visuella framtoning. Ett ändlöst hav av gräsbevuxen tomtmark visar vilken stor betydelse gräsmattan har idag och antyder samtidigt vilken kärlek den amerikanska medborgaren känner för sin gräsmatta. Den enskilda tomten ingår i en större enhet, något som är av betydelse för medborgarens intima relation till det välansade, kortklippta gröna. Den som sköter sin gräsmatta ”drar sitt strå till stacken” och bidrar därmed till

kollektivets välmående helhet. Genom att ständigt gödsla, klippa och vattna den privata gräsmattan kan villaägaren hjälpa till att upprätthålla det gröna, kollektiva helhetsintryck som genomsyrar den amerikanska förortsstaden. Förutom att gräsmatteskötsel är ett sätt att bidra till samhället berättar Geoffrey Gerring (amerikansk landskapsarkitekt, nu bosatt i Sverige) att aktiviteten också har kommit att bli närmast en ”förortens tävlingsgren”. Den som har den grönaste, mest välansade gräsplätten framför sitt hus åtnjuter avundsjuka blickar från mindre ambitiösa grannar.

Faktorer som estetik, ekonomi, psykologi och inte minst gräsmattans historia har format dagens syn på gräsmattan. En välskött gräsmatta är vacker att se på samtidigt som den skapar möjlighet för umgänge, aktivitet och social gemenskap. Gräsmattans funktion som social mötesplats är betydande. Den skapar möjligheter för fysisk aktivitet samtidigt som den markerar övergången mellan offentlig och privat zon. En del psykologer hävdar att människans förkärlek till öppna platser är av betydelse för vår uppfattning av gräsmattan. Oavsett om det stämmer eller inte tycks det finnas, för amerikanen, en stor lockelse i det klippta gräset. Gräsmattan i sig är en ikon för den öppna platsen och bidrar till att skapa en miljö som är lätt att förstå och ta till sig. En öppen yta ger besökaren möjlighet att enkelt orientera sig och samtidigt identifiera potentiella målpunkter och eventuella hot (Bormann mfl, 2001, s 10).

Ekonomi spelar en stor roll i kärleken till gräsmattan. Ett hem är för de flesta en viktig tillgång, ofta den största investering som genomförs under en livstid. Mycket tid och energi går åt till att bibehålla husets värde. Det ekonomiska värdet antyds i en studie av Kenneth T. Jackson, författare till boken *Crabgrass frontier; The Suburbanization of the United States*, som i en studie år 1985 visade att en välskött trädgård kan höja husets marknadsvärde med upp till 15 % (Jackson, 1985). För att underhålla en villagräsmattas krävs det tid, energi och inte minst pengar. Varje år betalar den amerikanska villaägaren i genomsnitt 407 dollar (cirka 3100 kr) för att underhålla sin gräsmatta (Bormann mfl, 2001, s 63). För hundra år sedan skulle de flesta ha skrattat åt den gräsindustri som idag årligen omsätter miljarder.

2:3.2 Det historiska arvet

Den amerikanska villagräsmattan har sitt ursprung i medeltida europeisk landskapsarkitektur. Medeltida trädgårdar var omgärdade av höga murar i ett försök att kontrollera och tämja naturen. Nyttoträdgården som innehållande mat och medicinalväxter åtskiljdes från den övriga trädgården i vilken blomsterprakt och fågelsång bjöd in till umgänge och rekreation. (Bormann mfl, 2001, s 12). I boken *Garden History, Philosophy and Design*, redogör författaren Tom Turner för hur trädgården förändrats under nära fyra tusen år. Den medeltida trädgården med sina geometriska former lade, enligt Turner, grunden för 1700-talets franska barockträdgård. Stora barockanläggningar anspelade på den auktoritära statens maktfullkomlighet och betydelse. Under 1800-talets första hälft fick det engelska

landskapsidealet stort genomslag. Engelsmännen reagerade mot fransmännens försök att strukturera och tillrättalägga naturen. Ett mjukare formspråk med influenser av konst, poesi och filosofi genererade ett nytt gestaltungsideal. Med hjälp av gräsmattan skulle tomten integreras med intilliggande naturlandskap. Gräsmattans mjuka former förtydligade mötet mellan människa och natur, vilket i sin tur skapade en illusion av att mänskligheten och naturen var nära sammankopplade (Bormann mfl, 2001, s 14).

Fram till 1800-talets början signalerade gräsmattan rikedom och inflytande. En stor yta av gräs framför boningshuset hade till syfte att lyfta fram byggnadens vackra fasad. Att inte odla mat framför huset var ett tydligt ställningstagande som signalerade att man hade råd att låta mark fylla en smyckande istället för en försörjande funktion.

Journalisten och landskapsarkitekten Frederick Law Olmsted gestaltade år 1868 Amerikas första planlagda förort, Riverside utanför Chicago. Olmsted reagerade kraftigt mot det engelska ideal som använde sig av avgränsande och rumskapande element. Det engelska gestaltungsidealet skapade, enligt Olmsted, ”High dead walls” (höga, döda murar, fritt översatt) och ”A series of private madhouses” (en serie av privata dårhus, fritt översatt). Istället förordade han att husen skulle flyttas tillbaka nio meter från vägen samtidigt som häckar och andra visuella barriärer skulle förbjudas. Varje hus i Riverside utformades med ett träd och en gräsmatta som visuellt flöt samman med omgivande gräsmattor. Därmed skapades känslan av en grön kollektiv enhet vars funktion var att främja sociala möten och

spontan interaktion (Haeg, 2008, s 31). Samtidigt som gräsmattan visuellt förenade grannskapet var dess funktion att skilja på offentlig och privat zon. Gräsmattan stod för den halvoffentliga zonen, medan man i hemmet kunde koppla bort verkligheten och det hektiska livet i staden. Förorten blev med tiden en tillflyktsort som lockade många (Jackson, 1985, s 58).

Frank J Scott var fysisk planerare och verksam under andra delen av 1800-talet. Scott och Olmsted hade en liknande syn på hur förorten skulle utformas. Scott var fast i sin övertygelse om att gräsmattan hade stora estetiska och sociala fördelar. "A smooth, closely shaven surface of grass is by far the most essential element of beauty on the grounds of a suburban house" (En mjuk, välklippt gräsmatta är det överlägset viktigaste i jakten på vacker tomtmark framför villaförortens hus, fritt översatt). Scott framhävde samtidigt vikten av att visa omtanke och respekt mot sina grannar. Det var okristet att avskärma sig och gömma naturen på sin gård från andra. Gräsmattan bör ingå i ett större landskap, en kollektiv enhet, i vilken den amerikanska medborgaren formar sin identitet (Haeg, 2008, s 32).

Under 1920-talet fick gräsmattan ett uppsving i samband med att United States Golf Association, tillsammans med The Department of Agriculture, tog fram ett program som ingående förklarade hur gräsfröets egenskaper kunde utvecklas och förbättras på greener och fairways. Gräsfröet kunde med tiden klimatanpassas till landets olika klimatzoner, något som var essentiellt för dess utbredning. Forskningen var startskottet på den enorma industri kring gräsmattan som idag omsätter miljarder dollar. (Bormann mfl, 2001, s 52-55).

I slutet av andra världskriget odlade nära 80% av de amerikanska hushållen någon form av hushållsgröda (Haeg, 2008, s 18). Efter krigets slut minskade intresset för att odla sin egen mat. Nu uppmanades istället villaägaren att anlägga gräsmatta på tomten, något som med tiden fick stor genomslagskraft. Förortens kraftiga tillväxt under 1940 och 1950-talen är en bidragande orsak till den idag vanligt förekommande gräsmattan. I samband med införandet av helgdagar, tillgången på vatten, bensin, industriella bekämpningsmedel samt möjligheten att använda gräsklippare, exploderade gräsmattans utbredning till den omfattning vi ser idag. De naturliga resurserna uppfattades, under tiden för gräsmattans framväxt, vara oändliga samtidigt som den omgivande miljön inte var något som man tog någon större hänsyn till. Med tillräcklig industriell kraft kunde man anpassa naturen efter människans villkor och behov (Haeg, 2008, s 18-20). I praktiken kom människans behov att bli mer eller mindre synonymt med enorma arealer av välklippt gräs.

2:3.3 Gräsmattan ett problem?

Hur kommer det sig att det, i tävlingsprogrammet, finns en så uttalad vilja att förändra medborgarens inställning till gräsmattan? Många förknippar sedan barnbens doften av nyklippt gräs med lycka och välbehag. Lekande barn på gräsytor med fågelsång i bakgrunden målar upp bilden av ett välmående samhälle, redo att möta framtidens utmaningar. Sanningen är i själva verket en helt annan.

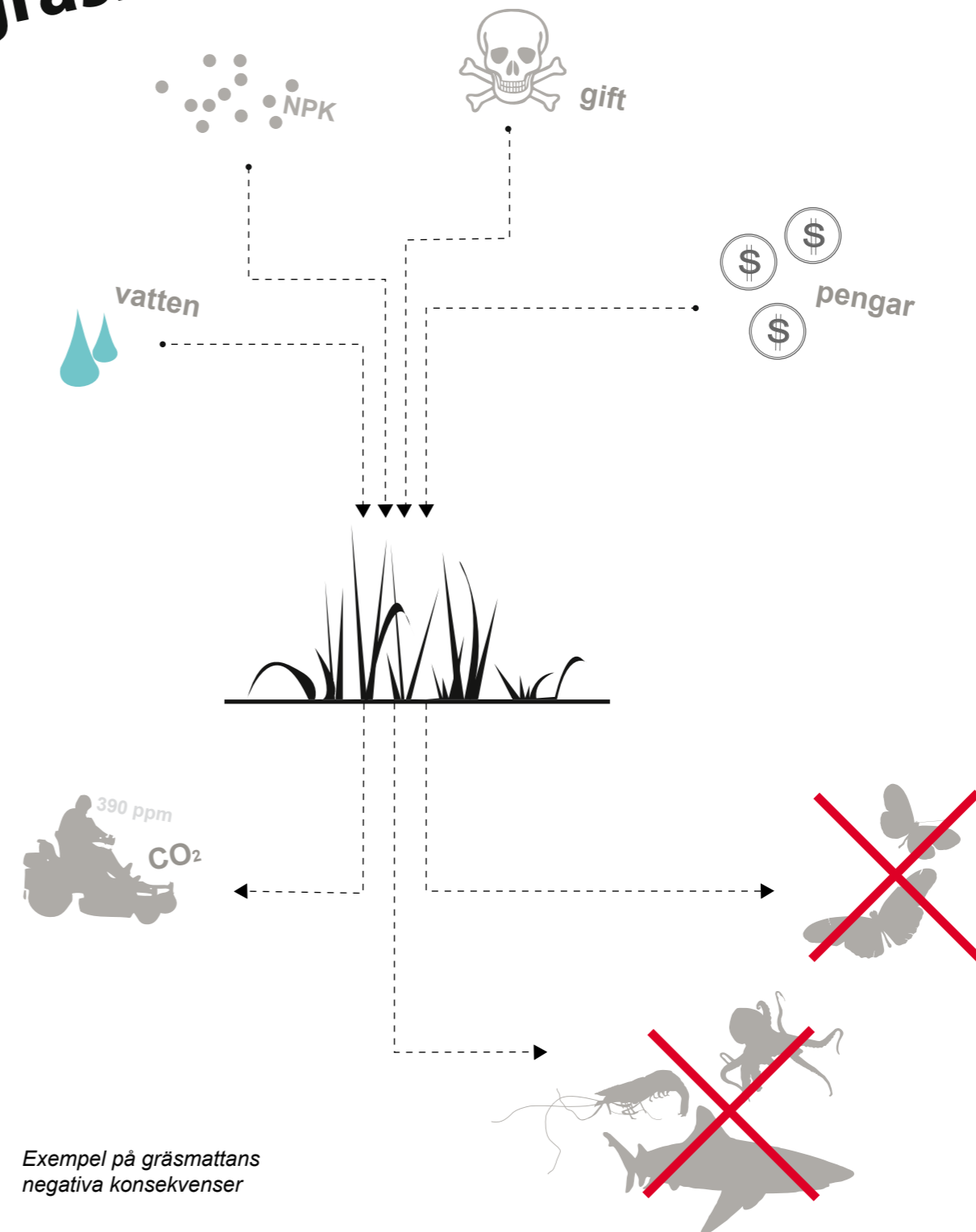
USA täcks idag av ca 30.000.000 hektar gräs, en area lika stor som hela delstaten Pennsylvania (en yta större än svealand). Runt 76 % av ovan nämnda gräsyta, det vill säga ca 21.000.000 hektar, består av villagräsmatta (Bormann m fl, 2001, s 51-52). Villagräsmattan är en monokultur som i de flesta fall består av en till två sorters gräs. Den klipps regelbundet, hålls fri från ogräsarter och är grön nästintill året runt. Under de senaste årtiondena har gödselåtgärder och syntetiska kemikalier, avsedda för att uppnå den ”perfekta gräsmattan”, skadat både mark- och vattensystem. Gräsmattevård orsakar förödande konsekvenser för växtlighet och djurliv. Hela 83,9 % av alla amerikanska hushåll gödslar sin gräsmatta och 63,8% använder någon form av bekämpningsmedel mot ohyra (Robbins & Birkenholtz 2003, s 63). Grundvattenförorening till följd av närings- och bekämpningsmedelsläckage är oundvikligt. Det förorenade grundvattnet transporteras vidare ut i sjöar och vattendrag, i vilka de höga näringsnivåerna orsakar algblomning och syrebrist med bland annat fisk- och bottendöd som följd.

För att lyckas skapa och bibehålla en vackert grön gräsmatta krävs, förutom näring och kemikalier, också stora mängder vatten. I torra områden av landet, som exempelvis i sydväst, är färskvatten en sinande resurs (Bormann m fl, 2001, s 58). Omfattande bevattningssystem är i högsta grad nödvändigt för att villaägaren ska lyckas upprätthålla en grön och frodig gräsmatta. Stora vattenmängder krävs då avdunstningen på många platser är extremt hög. Varje dag vattnas den amerikanska villagräsmattan med ca 26,5 miljarder liter vatten (www.oneprize.org).

Gräsmatteindustrin är beroende av att villaägaren införskaffar den senaste, och för gräset ”bästa”, mekaniska utrustningen. Det som i dagsläget står högst upp på önskelistan är en stor och dyr åkgräsklippare. Maskinernas tvåtaktsmotorer bidrar till ökande nivåer av växthusgas i atmosfären, vilket i sin tur spår på den globala uppvärmningen. Luftföroreningarna av en timmes gräsklippande kan jämföras med en 56 mil lång bilfärd (F Haeg, 2008, s 12). Att klippa gräset är något som varje gräsmatta kräver, men det är långt ifrån den enda skötselåtgärd som utförs. Industrin tillhandahåller specialiserad utrustning för att villaägarna ska lyckas åstadkomma en perfekt gräsmatta. Röjsåg, trimmer, lövblås och mossrivare är bara några exempel på utrustning som innehåller tvåtaktsmotorer och som alla är extremt dåliga för miljön. År 1997 omsatte den växande amerikanska maskinindustrin 7,4 miljarder dollar (Bormann m fl, 2001, s 60), vilket ger en fingervisning om hur viktigt gräsmattan har blivit för den amerikanska medborgaren.

gräsmattan

Det är lockande att endast måla upp en negativ bild av gräsmattans existens. Givetvis finns det också positiva aspekter som bör belysas. Förutom de tydligt sociala fördelarna sysselsätter gräsmattan ett stort antal människor. År 1990 fanns 5500 skötsel företag som specialiserade sig på att ta hand om villagräsmattor (Bormann m fl, 2001, s 64). Vidare har gräsmattan, genom gräsets transpiration, en nedkylande effekt och fungerar som dessutom som barriär vid bränder. Den fyller även en viktig funktion vid omhändertagande av dagvatten och skapar syretillförsel till sin omgivning. Vi siktar, med vårt tävlingsförslag, inte mot att helt utplåna den amerikanska gräsmattan, det är varken möjligt eller önskvärt. Däremot presenterar vi ett alternativ som bland annat skulle kunna reducera dess hegemoni över den amerikanska villatomten.

Exempel på gräsmattans negativa konsekvenser

2:4 Den konventionella maten

Den globala livsmedelsindustrin gör vare dag ett fantastiskt arbete med att förse oss med billig och lättillgänglig mat. Utan den skulle vi svälta. Vi är medvetna om att följande avsnitt kan ses som en svartmålning av hela matframställningssektorn. Här förekommer också grova generaliseringar trots att vi vet att mat produceras på en mängd olika hållbara och mindre hållbara sätt världen över. Det finns dessvärre aspekter av den konventionella livsmedelsindustrin som vi tagit fasta på i vårt förslag. Det finns, kort sagt, saker som vi anser borde förändras.

För att förstå varför kommer vi i följande avsnitt att ge exempel på hur den konventionella matframställningen påverkar vår planet. Hur mat hamnar på våra tallrikar är en komplex fråga. Utan att göra anspråk på att täcka samtliga aspekter av livsmedelsproduktionens miljöpåverkan följer nedan en kort redogörelse av negativa konsekvenser som dagens matframställning för med sig.

Maten och miljön

För att ha en god chans att hejda den globala uppvärmningen vid två grader Celsius och på så sätt förhindra dramatiska och farliga klimatförändringar, bör människans utsläpp av växthusgaser minska med 80 procent (av 1990 års utsläppsnivå) fram till 2050 (A Wijkman, J Rockström, 2009, s 11). En sådan minskning kräver enorma åtgärder inom alla sektorer. I dagsläget står jordbruket för mellan tio och tolv procent av det totala mänskliga utsläppet av växthusgaser, omräknat i koldioxidekvivalent (samtliga växthusgaser omräknade i till koldioxidens temperaturhöjande effekt) (P Smith, et al 2007). Tio procent kan tyckas lågt, men siffran täcker inte in utsläppen från till exempel transporter, paketering av livsmedel, produktion av konstgödsel, energiåtgång för kylhållning

i affärer. Om man istället ser till den koldioxidekvivalent som hela världens matframställnings står för blir siffran betydligt högre. Uppskattningsvis står utsläppen från vår matproduktion för upp emot 30 procent av det mänskliga utsläppet av växthusgaser (Cath O'Driscoll, 2010). En lite försiktigare men fortfarande hisnande siffra presenterades av UN Food and Agriculture Organization år 2006 där man slog fast att matproduktionen det året stod för 25 procent av människans globala utsläpp av växthusgaser (Steinfeld et al 2006). Vad och hur vi äter påverkar med andra ord jordens framtida klimat om man väljer att tro på teorin kring växthuseffekten.

Enbart i USA konsumerade livsmedelsindustrin 16 miljarder liter olja år 2005 (Brown, 2005). Olja för bilen, traktorn, skördetrösken och så vidare är vad maten är för människan, energi. Energi från fossila bränslen resulterar i utsläpp av koldioxid som i sin tur spår på växthuseffekten. Vad får vi då för ett ton olja? Inte speciellt mycket om man ska tro de beräkningar som gjorts där man ställt energi som gått åt till matframställning mot energinnehållet i den framställda maten. 1968 gjordes en omfattande studie i Storbritannien som visade att för varje joule som maten gav när den åts hade fem joule används till produktion fram till att maten lämnade gården (Viljoen, 2005, s 26). Enligt James Howard Kunstler's resonemang i filmen *The end of Suburbia* är samma siffra i USA i dagsläget en på tio (Siffran går också att läsa sig till på www.fromthewilderness.com, samt i Carolyn Steels *Hungry City*, 2008, s 50). Förhållandet tio till en inkluderar alla steg till dess att maten kommit till de amerikanske hemmen, men inkluderar inte tillagning. Dagens sätt att producera mat på är alltså en förlustaffär i energi som tillåts pågå tack vare tillgången på fossila bränslen.

Förutom enorma utsläpp av växthusgaser resulterar den globala matproduktionen i omfattande avskogning världen över. Ett skrämmande exempel på en sådan avskogning är skövlingen av Amazonas, där 1,7 miljoner hektar regnskog förvandlas till jordbruksmark varje år (Steel, 2008, s 43). Ur ett klimatperspektiv är regnskogen en stor koldioxidsänkare. När skog omvandlas till jordbruksmark minskar således naturens koldioxidreducerande förmåga samtidigt som jordbruket i sig, enligt ovanstående resonemang, bidrar till ökade koldioxidutsläpp. Utan större policyändringar inom den globala matproduktionen förmodas dessutom sektorns utsläpp av växthusgaser öka med mellan 35 och 60 procent fram till år 2030 beroende bland annat på den ökande världsbefolkningen (Baker m fl, 2007).

Maten och mångfalden

Om man ser till antalet olika produkter på moderna matvaruaffärers hyllor är dagens matproduktion ett överlastat smörgåsbord av valmöjligheter. Ser man däremot till innehållet i produkterna är verkligheten en helt annan. I filmen *Food inc* från 2008 av Robert Kenner förklaras hur majs och sojabönor används för att producera en betydande mängd av de tillsatser i mat vi idag tar för givet. I filmen görs en uppskattning om att upp emot 90 procent av de livsmedel vi hittar på matvaruaffärens hyllor innehåller majs eller soja, eller i de flesta fall båda två. Vi väljer alltså majs och soja, nästan hela tiden, det är i stort sett oundvikligt. Trots att antalet produkter på hyllan har blivit fler innebär produkternas innehåll liten valmöjlighet.

Ett annat exempel på en minskad valfrihet är ägarförhållandena och produktionsmetoderna inom de industrialiserade matproduktionen. Det småskaliga jordbruket håller på att dö ut. Från att ha varit den dominerande och, ännu längre tillbaka, den enda existerande formen av jordbruk, har den lilla skalan ersatts med den stora. Stora "food clusters" (företag som kontrollerar matframställning från frö till färdig produkt) har fullständig tagit över matmarknaden (Steel 2008, s 61-62).

Vi köper inte längre mat från flera olika producenter utan från några få.

Trenden mot ett storskaligare jordbruk görs tydlig genom Kenners exempel hur stora företag står för allt större delar av matmarknaden i USA: På 1970-talet kontrollerade de fem största nötköttsproducenterna mindre än 25 procent av den amerikanska marknaden, år 2008 ägde de fyra största 80 procent av marknaden (Kenner, 2008). Liknande siffror gäller för resten livsmedelsindustrin där till exempel cirka 85 procent av världens teproduktion kontrolleras av tre företag och runt 90 procent av spannmålsmarknaden ägs av fem storföretag (Steel 2008, s 96-97). Parallellt med att få, stora företag kommit att dominera marknaden har jordbruket blivit mer och mer monokulturellt både när gäller framställningen av både vegetabiliska och animaliska produkter. I det kommersiella odlandet finns till exempel bara en art av banan kvar. I USA kommer för tillfället 90 procent av all mjölk från en enda koras (Steel, 2008 s 101). Ovanstående exempel på produktionstrender inom det moderna jordbruket har resulterat i en mycket begränsad valfrihet. Vi väljer med andra ord vilken vara vi ska äta, men vi har fått ett mer begränsat utbud av producenter att välja bland.

I det här arbetet väljer vi att inte gå in på anledningarna till den ovan beskrivna trenden utan nöjer oss med att konstatera två saker: 1. färre och färre företag tycks stå för större och större marknadsandelar inom matindustrin, samt: 2. färre och färre arter står för större och större del av vår matförsörjning.

Mångfald är ett brett begrepp som kan inkludera i stort sett alla ämnesområden. Eftersom dagens jordbruk upptar cirka 24 procent av jordens landyta (Dollacker & Gonzalez-Valero, 2008) finns anledning att ställa jordbruket i relation till den biologiska mångfalden. Ovan nämnda författare beskriver i sin artikel hur biodiversitet och jordbruk, historiskt sett, gått hand i hand. Äldre tiders matframställning skapade förutsättningar för växter och djur som i sin tur bidrog med ekosystemtjänster så som pollinering, vattenrening och biologisk skadedjursbekämpning. Dagens moderniserade jordbruk med försörjningskrav från en ökande världsbefolkning, har en tydlig fallenhet för monokulturer, vilket i sin tur inneburit att biodiversitet har fått ge vika för en till synes ökad effektivitet. Ett tydligt exempel på en sådan utveckling är Storbritannien som sedan slutet av andra världskriget förlorat 190 tusen miles (drygt 300.000 km) alléer, 97 procent av sina naturliga blomsterängar och 60 procent av sina urskogar (Steel, 2008). Den upplevda mångfalden i våra matvaruaffärer maskerar på så viss en pågående utarmning av både jordbrukssektorn och den miljö som den och hela mänskligheten är beroende av för sin överlevnad.

Maten och lidandet

Vårt globala, industrialiserade jordbruk gör ett fantastiskt jobb varje dag i och med att det förser oss med billig mat. För att det ska vara möjligt måste maten produceras någonstans, på något sätt, av någon. Tyvärr innebär vår billiga, lättillgängliga mat mindre trevliga konsekvenser för både människor och djur inom matindustrin. Här följer några exempel på konsekvenser som modern djuruppfödning för med sig.

Kött är en självklar del av vår diet för majoriteten av världens befolkning. I vissa delar av världen konsumeras mer kött, i andra delar mindre. I USA, vilket kan räknas till de länder som konsumerar mycket kött äter varje medborgare i genomsnitt 200 pound (lite drygt 90 kg) animaliskt protein per år (Kenner, 2008). Den globala produktionen av animaliska livsmedel står ensamt för cirka 18 procent av de mänskliga utsläppen av växthusgaser och upptar kring en tredjedel av all odlingsbar mark i världen (Steinfeld m fl 2006). Det produceras med andra ord mycket kött varje år.

Skulle allt detta kött produceras på det romantiska sätt – lyckliga, frigående, välgödda djur omhändertagna av bönder på små gårdar – som gärna skildras i bilder från förr skulle köttindustrin enbart vara en utrymmes- och koldioxidfråga. Verkligheten är en annan. I sin bok *Eating Animals* beskriver Jonathan Safran Foer hur livet ter sig för de djur (cirka 99 procent av alla djur som föds upp världen över) som föds upp under industriliknande betingelser. Boken skildrar hur djur föds upp och slaktas under extrem trängsel, understimulans, grov vanvård,

stress och ohygieniska förhållanden, för att bara nämna några exempel. Förutom att ”effektivisera” djurhållningen har man, enligt Foer, på senare tid avlat fram djur som växer snabbare och blir större. Det mänskligheten vunnit i lönsamhet tack vara mera kött för mindre foder har djuren förlorat på i form av sämre motståndskraft mot sjukdomar och dysfunktionella kroppar (Kenner, 2008). Den moderna djurhållningen innebär ett enormt lidande för djuren. Jonathan Safran Foers bok beskriver främst den amerikanska djuruppförningen, men antyder samtidigt att djur far mycket illa världen över.

Den industrialiserade djurhållningen innebär också konsekvenser för människor. För att hålla de hårt avlade, tätt packade djuren vid liv krävs enorma mängder antibiotika. I USA matas boskap uppskattningsvis med 24,6 miljoner pound (drygt 11 miljoner kg) antibiotika varje år i förebyggande syfte (Foer, 2009, s 140). Resultatet, vilket beskrivs både i Foers bok och i Kenners film, är resistent bakterier som kan innebära döden för människor.

Negativa konsekvenser för människan återfinns också i den del av livsmedelsindustrin som inte är sysselsatt av djurhållning. I sin bok *Food not Lawns* hävdar H. C. Flores att den kommersiella jordbrukssektorns användande av giftiga bekämpningsmedel och andra kemikalier innebär så giftiga miljöer för jordbrukarna själva att 68 procent av deras graviditeter slutar i missfall (siffran är svår att bekräfta). De giftiga bekämpningsmedlen är inte bara farliga för ofödda foster utan resulterar dessutom i att runt 20 tusen människor världen över dör i pesticidförgiftning (Steel, 2008, s 41). Oavsett om just de siffrorna stämmer

eller inte finns det tillräckligt många avskräckande exempel som tyder på att den globala, konventionella livsmedelsproduktionen innebär mänskligt lidande.

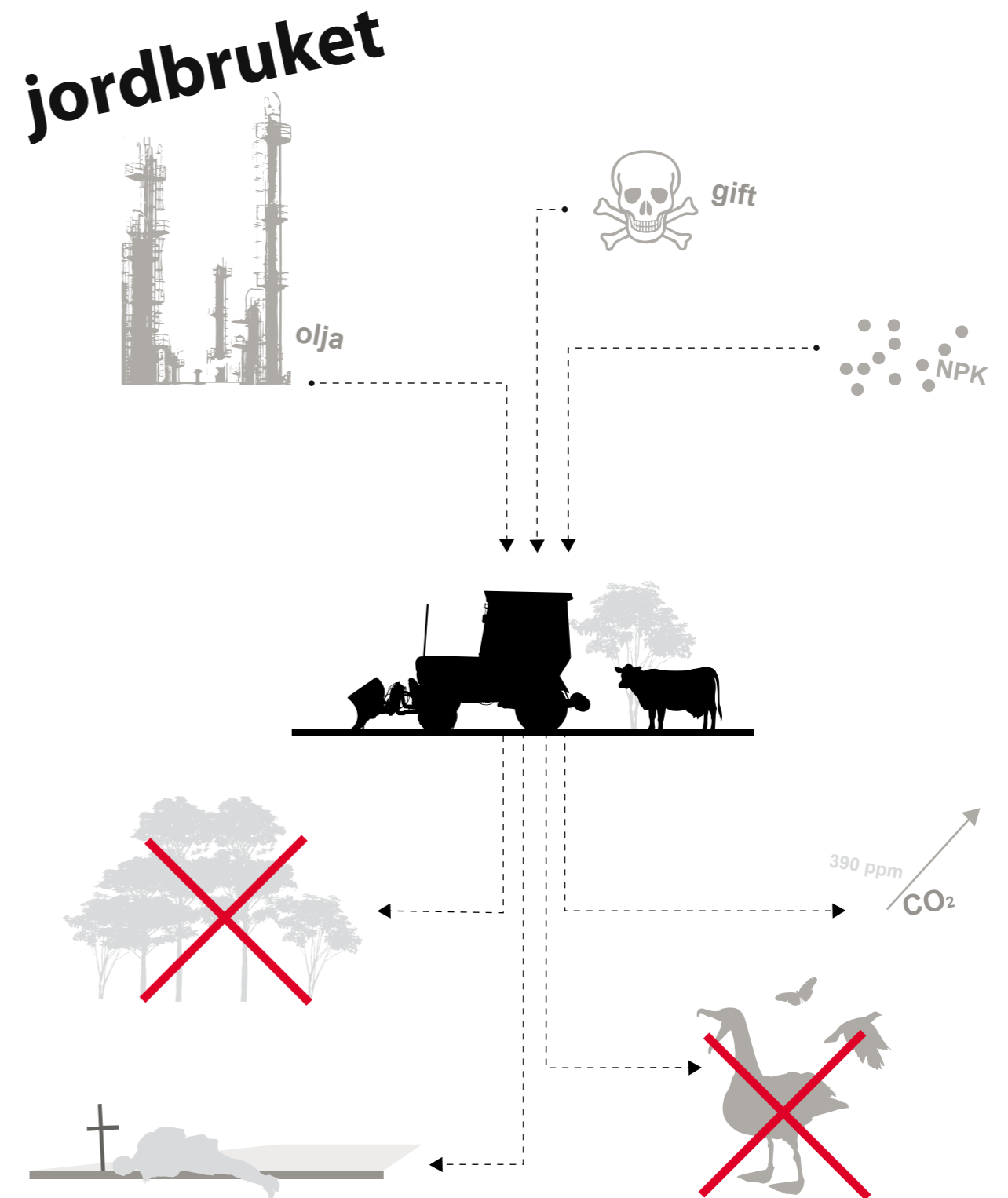
Maten och framtiden

Eftersom vi siktar mot att presentera nytänkande och visionära lösningar på inomstadslig matproduktion är det viktigt att förstå vilka utmaningar den framtida matproduktionen står inför. I följande avsnitt kommer vi därför att kort presentera exempel på relevanta, framtidsrelaterade matproduktionsfakta och resonera kring dessa.

Enligt IPCC-rapporten Technical Summary av Baker m fl, 2007, kommer det globala matbehovet att fördubblas fram till år 2050 (Baker m fl, 2007, s 66). Trots den ökande efterfrågan på mat används mindre landyta idag till odling i de utvecklade länderna än det gjordes år 1960 (Smith m fl, 2007, s 501). Fram till idag har minskningen av matproducerande landyta per person, som ovanstående resonemang innebär, kompenseras med ett effektiviserat jordbruk. Rapporten *Global Green New Deal, Policy Brief*, utgiven av *United Nation Environment Programme (UNEP)* i mars 2009, beskriver hur en hektar land år 1960 försörjde runt 2,4 personer. Mellan 1960 och 2005 ökade siffran till 4,5 och enligt rapporten uppskattas att antalet personer som kan försörjas per hektar jordbruksmark kommer att öka till mellan 6,1 och 6,5 (Global Green New Deal, Policy Brief, 2009, s 25). Den förväntade dubbleringen av matbehovet kan med andra ord inte mötas med den förväntade, ökade effektiviteten hos jordbruket (eftersom två gånger 4,5 är 9 och inte 6,5). För att mätta framtidens munnar behövs alltså nya arealer

att odla. Som tidigare nämnts har däremot den totala ytan av matproducerande mark minskat sedan 1960-talet. I USA finns för tillfället 1,8 acres (4,4 hektar) jordbruksmark per invånare att tillgå. Till 2050 förmodas denna siffra att sjunka till 0,6 acres (1,5 hektar) (www.fromthewilderness.com).

Samtidigt som matproduktionen måste öka för att mätta den växande, globala människopopulationen måste ökningen ske på ett långsiktigt hållbart sätt så att den inte ytterligare bidrar till den globala uppvärmningen eller tär på jordens redan överbelastade ekosystem. För att komma till rätta med matförsörjningsproblemet inom ramarna för vad vårt klimat och våra ekosystem tål föreslås det i *Global Green New Deal, Policy Brief, 2009* att ”organic production”, vilket kan sägas motsvara ekologisk odling, bör stödjas eftersom det passar både den stora och den lilla skalan, bidrar till förbättrade jordförhållanden, främjar den biologiska mångfalden, samt tar till vara på lokala resurser och kunskaper (Global Green New Deal, Policy Brief, 2009, s 26). Påståendet är generaliserande, men eftersom rapporten är ett resultat av ett stort antal nationella och internationella organisationers samlade ansträngningar utgår vi från att den stämmer.

Exempel på jordbrukets
negativa konsekvenser

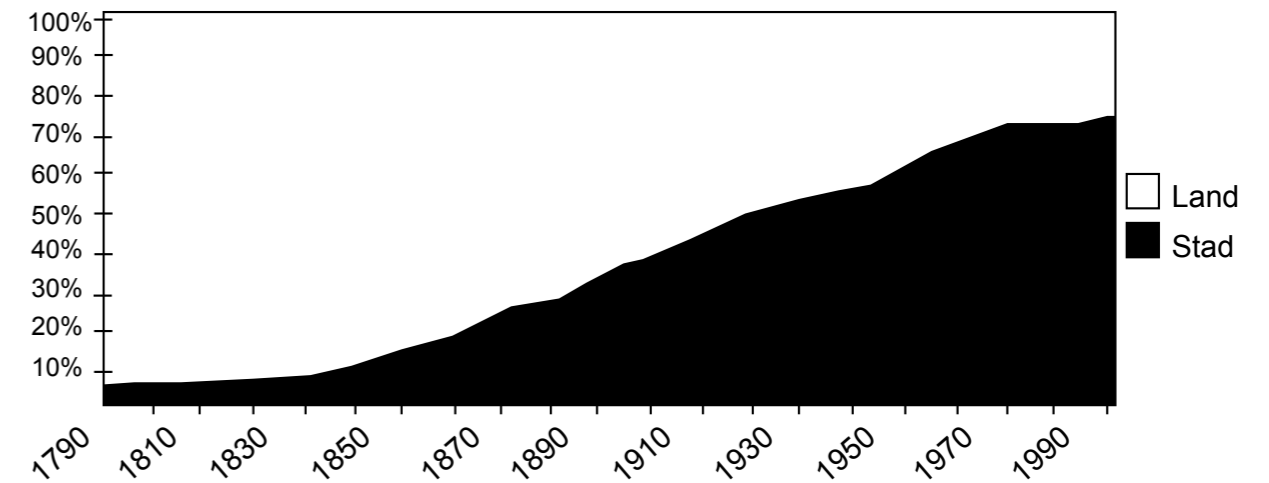
2:4.1 Reflektion

Dagens globala matframställning är ett mycket omfattande ämne att ta sig an och redovisa. På grund av problemets omfattning har kapitlet om mat fått ta relativt stor plats av vårt examensarbete. Trots det stora textutrymme ämnesområdet fått i vårt examensarbete har vi utelämnat ett flertal viktiga aspekter på matframställningsproblematiken, till exempel; ”Maten och övergödningen”, ”Maten och vattenanvändningen”, ”Maten och kemiska bekämpningsmedel”, ”Maten och degraderingen av jordmånen”.

För att beskriva jordbruksproblematiken lånar vi ett citat av P.d Dale Allen Pfeiffer (geolog och bland annat författare av boken *Eating Fossile Fuels*):

”Modern intensive agriculture is unsustainable. It is damaging the land, draining water supplies and polluting the environment.” (Pfeiffer, www.fromthewilderness.com).

Citatet är en kort beskrivning av en enorm problemställning, men ger ändå en tydlig bild av hur det ser ut på många håll i världen. Vårt tävlingsbidrag innehåller därför lösningar som erbjuder alternativ till dagens konventionella, skadliga matframställningsmetoder. Alla behöver mat för att överleva, däremot finns det mycket som tyder på att något behövs göras åt hur vi framställer det vi äter.

Andel av USA's befolkning som är bosatta i städer (Auch mfl, 2004)

2:5 Den amerikanska förorten

De amerikanska städernas tillväxttakt har sedan 1800-talet varit dramatisk.

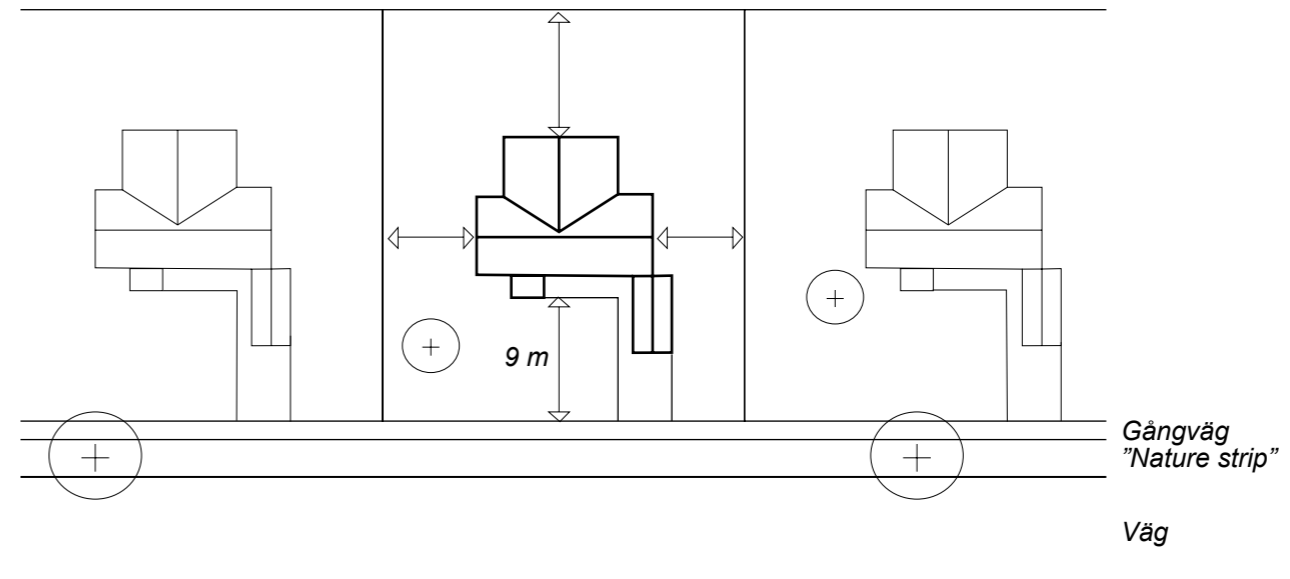
Resultatet av en världsomspännande industrialiseringsprocess har förändrat städernas strukturella uppbyggnad. Idag bor 80% av nationens invånare i städer som upptar 20% av landytan (Auch mfl, 2004). Tävligen *One Prize - From Mowing to Growing, reinventing the american lawn* sätter ett tydligt fokus på förorten, *suburbia*. Vi har därför valt att fokusera på den amerikanska förorten och tittat närmare på dess struktur, hur den vuxit fram, samt vilka faktorer som bidragit till dess expansiva utbredning.

Den accelererande urbaniseringen är en bidragande orsak till de enorma villaområden som idag breder ut sig kring de större amerikanska städernas stadskärnor. Som tidigare nämnt anlades landets första planlagda förort, *Riverside* utanför Chicago, år 1868. Frederick Law Olmstedt förklarade planstrukturens briljans på följande vis:

"Probably the advantages of civilization can be found illustrated and demonstrated under no other circumstances so completely as in some suburban neighborhoods where each family abode stands fifty or a hundred feet or more apart from all others, and at some distance from the public road."
(Jackson, 1985, s 45)

Stadsplanen för Riverside är i enlighet med det planeringsideal som idag bygger upp större delen av den nordamerikanska stadsstrukturen. Hela 75 % av kontinenten är indelad i ett gigantiskt rutnät, *The Great Grid* (Haeg, 2008, s 37). Rutnätet är ett resultat av *The Land Ordinance Act*, en lag som infördes av den blivande presidenten Tomas Jefferson år 1785 (Haeg, 2008, s 36). Jefferson's kvadratiska uppdelning var ett försök att forma ett demokratiskt och jämställt system som enkelt och effektivt kunde dela in stora arealer av land. Behovet av ett rationellt system hade ökat i samband med att landet, efter utgången i den amerikanska revolutionen, hade erövrat landareal av det brittiska kolonialväldet (<http://www.ohiohistorycentral.org>). Det rätvinkliga systemets många fördelar bidrog till dess expansiva utbredning. Det var rationellt, yteffektivt och minimerade eventuella tvister som uppkom i samband med att marken delades upp.

Exempel på den amerikanska
villatomtens dispositioin

Rutnätet har tydligt präglat förortens fysiska struktur. Stora bostadsområden intill större amerikanska städer är identiskt planlagda. Husen är placerade mitt på tomten, omgiven av gräsmatta och några sporadiskt utplacerade träd. En så kallad "nature strip", en växtzon mellan gångväg och gata, har för avsikt att förstärka det gröna intrycket (Haeg, 2008, s 36-38).

I Kenneth T. Jackson's bok *Crabgrass Frontier, The Suburbanization of the United States* beskrivs ingående hur den amerikanska förstaden sedan mitten av 1800 talet successivt vuxit fram. Förstaden manifesterar, enligt Jackson, ett flertal av de grundläggande egenskaper som bygger upp det amerikanska samhället. Det gränslösa bilsamhället, en uppdelning mellan arbete och fritid samt tendenser till ras och ekonomisk segregation. Det ekonomiska uppsvinget i slutet av 1920 talet skapade en ökad köpkraft hos den amerikanska medelklassen. En höjd urbaniseringsgrad i kombination med ändrade levnadsvillkor fick betydande konsekvenser för staden och dess omgivande miljö. Mer pengar i plånboken resulterade i att familjen kunde investera i kapitalvaror såsom hus och bil. Depressionen på 1930-talet bidrog till en ekonomisk åtstramning som fortgick till slutet av andra världskriget. Staten genomförde, i syfte att dämpa effekterna av depressionen, en lånereform vilken skapade möjligheter att belåna fastigheter och hus. En belånad villa utanför stads kärnan var ett alternativ som lockade många att flytta ut i förstaden (Auch mfl, 2004).

Under efterkrigstiden expanderade den amerikanska förorten kraftigt. Det fanns flera anledningar till detta. Ett utökat vägnät effektiviserade transporten till och från städernas centrum. Avsaknaden av ett effektivt kollektivtrafiknät bidrog till att bilen, som nu var en självklar del av vardagen, ökade drastiskt i antal (Spreiregen, 1965, s 162). *The Federal Interstate Highway Act*, som verkställdes under 1950- talet, var startskottet på en gigantisk utbyggnad av USA's infrastrukturnät (Spreiregen, 1965, s 199). Vägnätet blev med tiden livsviktigt för den växande andel invånare som bodde i förorten. Kontinuerlig utvidgning av vägnätet var något som skulle fortgå de närmsta 20 åren.

Det är lockande att utmåla bilen som den största boven i förortsdramat. Givetvis har bilindustrins inverkan var betydande, men inte den enda anledningen till förortens expansiva tillväxt. Nationens växande medelklass hade vid tidpunkten för andra världskrigets slut ekonomisk möjlighet att bilda familj och köpa ett hus utanför stads kärnan. Krigsveteraner lockades av det lugna liv som förorten hade att erbjuda. Att separera bostad och arbete var för många naturligt. Att komma bort från stadens hektiska centrum var för många eftersträvarsvärt (Jackson, 1985, s 231-245).

Omfattningen av den amerikanska villaförorten bidrar, som ovan nämnt, till ett bilburet samhälle med bland annat stora utsläpp av koldioxid som konsekvens. Förorternas utbredning och popularitet gör dem till en levnadsform och ett stadsbyggnadsideal som förmodligen kommer att leva kvar under en lång tid. Vårt tävlingsförslag syftar inte till att utrota "suburbia". Vi har istället valt att utnyttja den potential som finns inbyggt systemet. Den amerikanska villaförorten må innebära problem men erbjuder också stora, bebodda och välförsörjda områden nära städernas kärnor med enorma ytor som skulle kunna bestå av något annat än gräs och enstaka träd.

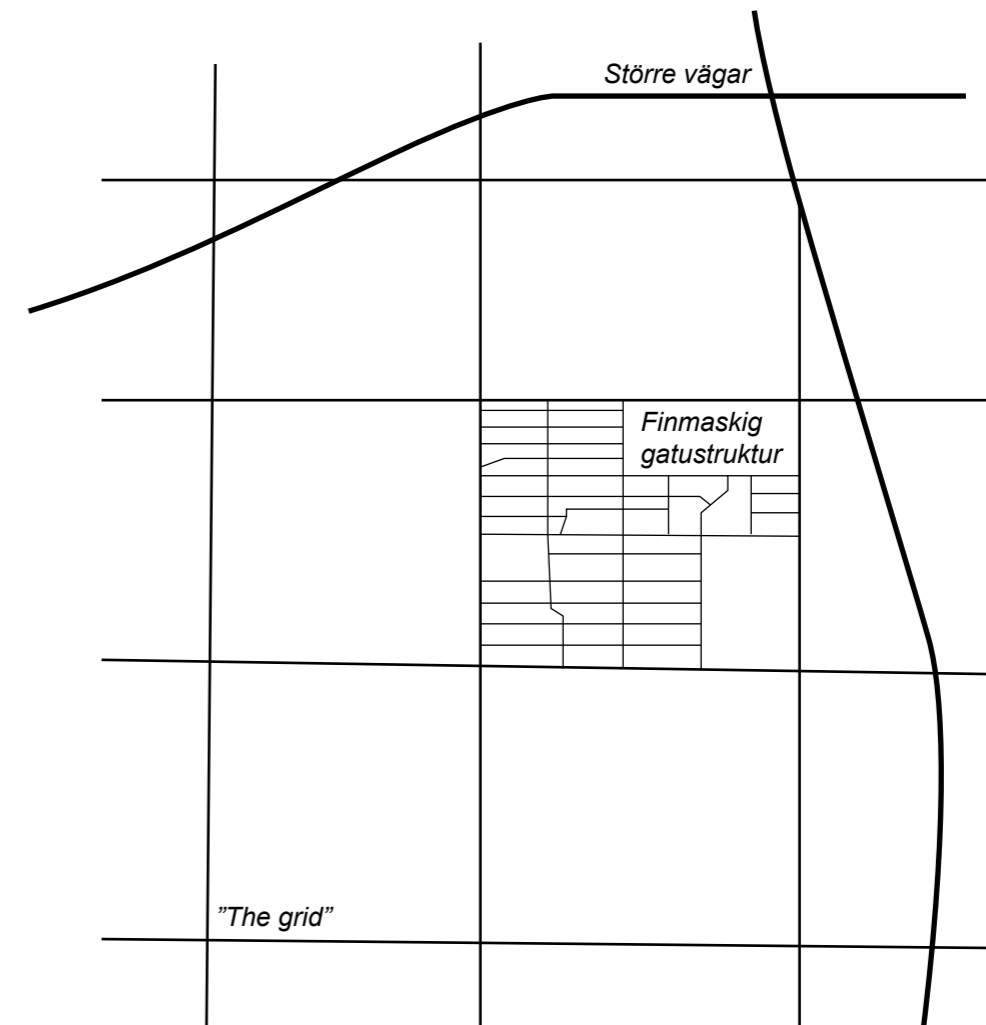

Diagram som visar det stora rutnät "the grid" som delar in det amerikanska landskapet - större vägar skär genom det annars strikta rutnätet.

2:6 Samtida stadsodling

Inomstadslig matproduktion är inget nytt fenomen. Innan vägnät, kyl- och transportsystem utvecklats var människan tvungen att förlita sig på närområdet för sin matförsörjning (Viljoen, 2005, s 98). Människan har alltid behövt mat, däremot har det bara funnits tillgång till lastbilar, godståg, flygplan och motordrivna lastskepp under en relativt kort tidsperiod. I boken *The Urban Homestead* av Kelly Coyne och Erik Knutzen, beskrivs kortfattat hur den amerikanska medborgaren under andra hälften av 1900-talet blivit nästan helt alienerad från hur mat framställs. Mat har, enligt boken, blivit en handelsvara som vilken som helst. Samma fenomen finns också beskrivet i boken *Hungry City* av Carolyn Steel där resonemanget utvecklas till att den moderna människans okunskap kring mat speglar ett skevt och ignorant förhållningssätt till hela naturen. Påståendet är däremot inte sant för alla. I efterföljande avsnitt vill vi, genom exempel från olika delar av världen, kort beskriva vad som hänt inom inomstadslig matproduktion på senare tid.

Enligt *UNDP* (United Nations Development Programme), var 800 miljoner människor världen över involverade i inomstadslig matproduktion i början av 2000-talet (Urban Agriculture) (Viljoen, 2005, s 35). Siffran beror givetvis på hur man definierar både "Urban Agriculture" och inomstadslig, men det indikerar ändå att det rör sig om ett stort antal människor. Den inomstadsliga matproduktionen är enligt Viljoen ett växande fenomen, som ofta bygger på lokala traditioner och bidrar till ökad "food security" (matsäkerhet, fritt översatt), minskad fattigdom, samt utveckling av lokala ekonomier (Viljoen, 2005, s 35). Lokal framställning av mat innebär dessutom ett lyft för klimatet i form av minskade utsläpp från

transportsektorn. För att ta reda på hur den globala matproduktionen kan te sig för dess ca 800 miljoner utövare har vi valt att göra nedslag i Cuba, Storbritannien och USA.

2:6.1 Cuba

På grund av skäl som presenteras nedan har Cuba fungerat som ett slags sentida laboratorium där man under relativt kontrollerade former har kunnat studera vad som händer när ett land tvingas bli i det närmaste självförsörjande vad det gäller mat.

I och med Sovjetunionens ekonomiska kollaps som började 1989, samt en intensifierad handelsblockad från USA, hamnade landet i en minst sagt prekär situation. I kapitel 16, Diaz & Harris i boken *CPULs – continuous, productive, urban landscapes*, Viljoen, 2005, beskrivs hur Cuba, som bedrev 80 procent av all sin handel med Sovjetunionen förlorade cirka 67 procent av sin tillgång på mat i och med östblockets fall. Cuba, som fram till krisen hade varit en stor exportör av socker och importerat merparten av sin mat, sitt gödsel och sina bekämpningsmedel stod helt plötsligt inför en kris där landet på mycket kort tid var tvungna att ställa om landets jordbruk och bli, till största del självförsörjande (Viljoen, 2005, s 136-137).

Cuba, som i och med krisen förlorade 75 procent av sin import och export (Viljoen, 2005, s 137) tvingades till drastiska åtgärder för att undvika en svältkatastrof. För att möjliggöra en ökad matproduktion upplät staten hundratals hektar av statligt ägd mark till den som ville använda marken för odling och bidrog dessutom med material, stöd och goda råd (Viljoen, 2005, s 138). Förutom att upplåta land satsades dessutom stora resurser på både organisation av ny odlingsbar mark, samt framtagning och distribution av nya, situationsanpassade odlingsmetoder och biologiska gödslingsmetoder (Viljoen, 2005, s 138). Förutom att Cuba, genom en enorm kraftansträngning, lyckats ställa om jordbruket till nationell självförsörjning är landet ett lysande exempel på att det går att producera stora mängder mat i städer. Idag står den inomstadsliga matproduktionen i Cuba för nästan 60 procent av landets sammanlagda matproduktion (Mougeot, 2005, s 153).

Cuba hade inget val. Landet var tvunget, och lyckades, att svara på de snabba förändringar den nya världsordningen innebar. Att Cuba lyckades bli självförsörjande säger oss att det är möjligt att ställa om stora, nationellt omfattande system. I Cubas fall var det Sovjetunionens fall som orsakade omställningen. Inom en inte alltför avlägsen framtid kan resten av världen komma att ställas inför liknande scenarier initierade av till exempel skenande oljepriser och klimatförändringar.

2:6.2 Storbritannien

Storbritannien har en lång tradition av urbant odlande, främst i form av koloniträdgårdar, vilka bland annat spelade en stor roll för landets matproduktion under andra världskriget (Mougeot, 2005, s 240). Trots fredstider pågår fortfarande en hel del inomstadsligt odlande inom landets gränser. Under 2000-talet har dessutom odlandet i städer fått ett uppsving tack vare befolkningens ökande medvetenhet om hälsosamt leverne, biologisk mångfald och självhushållning (Mougeot, 2005, s 241). Storbritannien är dessutom ett demokratiskt land i Västeuropa, vilket gör det mer likt USA och Sverige än till exempel Cuba. Trots risken med att generalisera får Storbritannien här fungera som ett europeiskt exempel på hur inomstadslig odling kan gå till.

Det historiska arvet

Under senare hälften av 1800-talet, i och med den industriella revolutionen, började många städer i Storbritannien snabbt växa sig större. Vid tiden för den industriella revolutionens intåg fanns redan en engelsk kolonilotts rörelse som uppstått under 1700-talet för att erbjuda fattiga, landlösa medborgare en försörjningsmöjlighet. De täta städerna och en snabbt växande arbetarklass innebar ett nytt, akut behov av fler stadsnära odlingsmöjligheter och ledde så småningom till lagstiftning kring städernas skyldighet att förse arbetarklassen med kolonilotter (Viljoen, 2005, s 99). Under den första hälften av 1900-talet kom kolonilotts rörelsen att spela en viktig roll i den inhemska produktionen av mat i och med de båda världskrigen. Tack vare *Dig for Victory* (en nationell kampanj med syfte att säkra landets tillgång på mat under andra världskriget), iscensatt

av Storbritanniens jordbruksminister 1939, kom 1,5 miljoner kolonilotter, samt annan uppodlad, offentlig mark att stå för omkring hälften av landets frukt- och grönsaksproduktion (Viljoen, 2005, s 101). Efter andra världskriget slut minskade intresset för inomstadligt odlande markant för att sedan åter växa sig större under 70-talet i och med den spirande miljörörelsen (Viljoen, 2005, s 104-105).

I dagsläget finns cirka 296 900 kolonilotter i Storbritannien, vilket motsvarar ca en kolonilott per 65 invånare. Förutom kolonilotter förekommer landets inomstadsliga odling bland annat i form av "community gardens" och "city farms" (Viljoen, 2005, s 208). Som vi förstår det är "community gardens" ett småskaligt odlande som bedrivs som ett samarbetsprojekt för att stärka ett samhälles samhörighet, medan "city farms" är större och syftar till att visa upp hur ekologiskt jordbruk kan te sig för stadens invånare. Storbritanniens inomstadsliga matproduktion har sedan andra världskriget blivit mer av en social aktivitet än en livsuppehållande nödvändighet (Viljoen, 2005, s 207). Trots att det totala antalet kolonilotter krympt sedan andra världskriget verkar det som om den engelska, inomstadsliga odlingen är på väg tillbaka.

Capital Growth

Ett exempel på stadsodlingens återgång är kampanjen *Capital Growth*, initierad av Londons borgmästare Boris Johnson och Rosie Boycott från "London Food" med mål att skapa 2012 nya odlingsplatser i huvudstaden och dess omnejd fram till år 2012 (www.capitalgrowth.org). Projektet går ut på att vem som helst kan bidra med en outnyttjad, odlingsbar plats. Organisationen kring kampanjen Capital Growth bidrar också med råd, stöd och pengar till potentiella odlare. Förutom att initiera projektet och skapa en plattform för de odlingshugade har Londons stad också upplåtit ett stort antal odlingsplatser samt engagerat skolor i odlingsstävlingar för att ytterligare skapa odlingsincitament och stödja den stadsodlingstrend som sveper över landet.

Land Share

Ett annat engagerande exempel från Storbritannien är projektet *Land Share*, initierat av TV-kanalen *Channel 4* (www.landshare.net). Projektet innebär en plattform i form av ett internet community där man som medlem söker en plats att odla på, någon som kan odla på en plats man själv äger, eller bara vill hjälpa till med andras odling. Plattformen har en kartfunktion där man kan se hur, var och hur mycket odlingsplats som finns tillgänglig samt hur många som är intresserad av att odla på någon annans mark. Land Share fungerar med andra ord som en slags kontaktförmedling mellan odlare och markägare. Projektet är ett bra exempel på hur ny informationsteknik integreras i, och möjliggör hemodling. I stället för ett specifikt antal kolonilottsområden innebär Land Share att hela Storbritannien blir ett potentiellt odlingslandskap utan att extra mark behöver tas i anspråk.

2:6.3 USA

Eftersom tävlingsprogrammet efterfrågar lösningar som går att applicera på USA är det relevant att titta närmare på landets inomstadsliga odling. USA är ett stort och långt ifrån homogent samhälle. Vi kommer därför att visa exempel som har fungerat som inspirationskällor för vårt tävlingsförslag.

Från Dig for Victory till Obama

Storbritannien var långt ifrån det enda land i världen där regering uppmanade inomstadslig matproduktion under första och andra världskriget. I sin artikel *The American Victory Garden, Past & Present* av Pamela Price, beskrivs hur den amerikanska regeringen uppmanade sina medborgare att under de båda världskrigen odla grönsaker i sina trädgårdar för att säkra den inhemska tillgången på mat. Under andra världskriget bidrog cirka 20 miljoner hemodlare med runt 40 procent av nationens produktion av frukt och grönt (Price, 2009). Liksom utvecklingen i Storbritannien beskriver Price hur intresset för inomstadslig odling avklingade under 50- och 60-talet för att sedan få ny kraft i och med miljörörelsens framgång under 70-talet. På senare år har odlingsrörelsen vuxit sig starkare tack vare ett vaknande intresse för bland annat ekologisk och hälsosam mat samt ett hållbart jordbruk. Enligt Price finns ett stort intresse i media för hemodlingsrörelsen som ytterligare bidrar till dess popularitet. Det verkar som om inomstadslig, småskalig matproduktion har gått från nödvändighet, via gröna vågen, till ett allmänt intresse och något som både trendmedvetna bloggare och president Obamas fru Michelle tar sig an med entusiasm.

Vita husets köksträdgård påstås ha uppkommit genom påtryckningar från

organisationen *Eat the view* (www.eattheview.org), som enligt dem själva är en organisation med fler än 10 000 medlemmar i drygt 100 länder. Eat the View arbetar för att människor världen över själva ska odla mer av den mat de konsumerar. Får man tro deras hemsida har de omnämnts i fler än 500 större tidningar sedan organisationen grundades i februari 2008, vilket visar att de frågor de driver åtnjuter ett stort medialt intresse. Oavsett om siffran stämmer eller inte så finns det ett växande engagemang för inomstadslig matproduktion i USA som enligt Anne Raver (kolumnist på *New York Times* och författare till bland annat boken *Deep in the Green*), i sin artikel *Out of the Yard and Onto the Fork*, publicerad i *New York Times* 17 april, 2008, drivs av en generation människor som har fått upp ögonen för vilken påverkan matproduktionen kan innebära för jordens klimat. Genom hemsidor som www.eattheview.org och www.revivevictorygarden.org uppmanas amerikanska medborgare än en gång att gräva för seger (jmf ”Dig for Victory” och ”The American Victory Garden”). Intresset för närproducerad mat beskrivs också av Herber Girardet, i *CPULs – continuous, productive, urban landscapes* av Viljoen, som anledningen till att antalet ”Farmers’ Markets” ökat explosionsartat de senaste åren. Det verkar onekligen finnas ett stort och växande intresse att producera, eller i alla fall köpa, egenodlad mat.

Sharing Backyard

Likt Storbritanniens Land Share finns det i USA en relativt väletablerad plattform för odling på andras mark. *Sharing Backyard* (sharingbackyards.com) startades visserligen av den Kanadensiska organisationen *Life Cycles – cultivating communities*, men är inte knutet specifikt till Kanada och har samarbeten med flera mindre organisationer i ett flertal amerikanska städer. Till skillnad från Land Share hjälper Sharing Backyard den odlingsintresserade att hitta organisationer för likasinnade i respektive städer. Förutom att koppla samman odlaren med den lokala odlingsorganisationen erbjuder Sharing Backyard tips på vad man bör tänka på när man odlar på andras mark, samt hur man kan gå till väga för att starta en egen odlingsförening i sitt område.

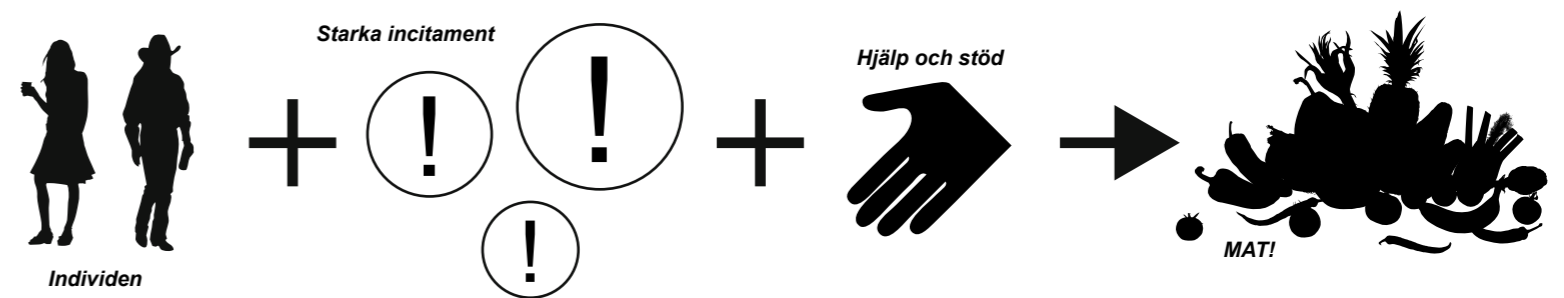
Uppåtgående trend

Förutom hos bloggare, journalister och presidentfruar finns ett statligt engagemang för att Amerikas medborgare ska rulla upp skjortärmarna och skaffa sig en alldeles egen Victory Garden. Ett exempel på ett sådant initiativ är *USDAs* (United States Department of Agriculture) broschyr *The Peoples Garden*, som syftar till att stärka "local communities" (grannskap, fritt översatt) genom att människor i hjälps åt att odla sin egen mat. Ett ytterligare tecken på att inomstadlig, småskalig matproduktion är hett i USA just nu är alla de nytviva böckerna i stil med, *Food not lawns* av H. C. Flores, 2006 och *The Urban Homestead* av Kelly Coyne, Erik Knutzen, 2008, där man förutom lite allmänna trädgårdsfakta kan läsa sig till hur man ska gå till väga för att anlägga sin egen inomstadliga trädgård för livsmedelsproduktion.

2:6.4 Likheter länderna emellan

Gemensamt för de tre beskrivna exemplen är att de genomförts i liten skala på bred front, av individer snarare än stora företag. De framgångar som odlingen i städer har haft sedan världskrigens förutsätter på hårt slit på gräsrotsnivå i kombination med en uppmuntrande och stödjande hand från stadsmakten och större, ideella organisationer. Staden som odlingslandskap erbjuder unika möjligheter i form av en redan existerande infrastruktur för transport och distribution, tillgång på närboende arbetskraft och en lokal marknad, för att bara nämna några. Det finns alltså både potential och, i alla fall för tillfället, ett stort intresse för att producera mat i städer. Ser man till den kraftigt ökande globala populationen och hotet om ett framtida, förändrat klimat finns det också en hotbild. Vi befinner oss alltså i en situation som på vissa plan liknar den som i mitten av förra seklet fick miljontals briter och amerikaner att förvandla sina gräsmattor till "Victory Gardens". I och med de kommunikationsmöjligheter som internet innebär finns det idag dessutom stora möjligheter att sprida sin odlingskunskap och odlingsglädje till andra. Det finns med andra ord alla förutsättningar för en nyrenässans för den inomstadliga matproduktionen. Det som behövs är ett engagemang från tillräckligt många, som gör att det som ett fåtal människor gör idag blir till det normala i framtiden. I förslagsdelen av vårt arbete kommer vi att visa på ett möjligt sätt att skapa det nödvändiga engagemanget för att få snöbollen att börja rulla i rätt riktning.

2:7 Vårt tävlingsprogram

I våra studier och analyser av den amerikanska gräsmattan, den moderna matframställningen, den amerikanska förorten och den samtida, inomstadsliga odlingen har vi kommit fram till insikter vi ämnar ta med i vårt förslag. Vårt eget tävlingsprogram består av de fem frågeställningar som ingår i det ursprungliga tävlingsprogrammet, en kort sammanfattning av de ovan nämnda ämnesområdena följt av påståenden som ligger till grund för vårt tävlingsbidrag.

Vi börjar med att påminna om frågeställningarna i det ursprungliga tävlingsprogrammet, fritt översatt till svenska:

“Hur kan vi bryta den amerikanska kärleken till villagräsmattan?”
“Kan växthus byggas in i skyskrapor?”
“Vilka urbana designstrategier finns för matproduktion i städer?”
“Kan mat odlas på hustak, parkeringsplatser, fasader etc?”
“Vad krävs för att förvandla avspärrade gräsmattor till välkomnande trädgårdar?”

Den amerikanska gräsmattan

Allteftersom förorterna växer ökar gräsmattornas utbredning. Gräsmattan är en djupt rotad företeelse i medborgarnas medvetande och en naturlig del av vardagen. Förortens villagräsmattor bildar tillsammans en kollektiv enhet som alla känner sig delaktiga i och har ansvar för. Förortens identiska struktur främjar en tävlingsinriktad villaägare som ofta vill åstadkomma ”det där lilla extra” för att eventuellt klå grannens lite grönare gräsmatta. Gräsmattan är en del av en ändlös kamp, en kamp som i slutändan har stor inverkan på omgivningens känsliga ekosystem.

Förutom besvara frågeställningarna i det befintliga tävlingsprogrammet syftar vårt förslag till att:

- ! Utnyttja den tävlingslust och det engagemang som den amerikanska förorten besitter
- ! Väcka de amerikanska medborgarnas medvetenhet om fördelarna med närproducerad mat och vilket resursslöseri som genereras av gräsmattans stora utbredning.
- ! Utnyttja den yta som gräsmattan upptar idag till någon annat än gräsproduktion.

Den konventionella maten

För att överleva behöver människan mat. Tillgång på billig mat har för många blivit en självklarhet. Vi människor undrar sällan var maten kommer ifrån eller vilka konsekvenser den för med sig. Istället nöjer vi oss med att konstatera att den finns där i affären när vi vill ha den. Vi slipper se att matframställningen, som det bedrivs idag, är ett stort och komplext problem. Ett problem som bland annat resulterar i förstörd natur, ökande växthuseffekt, minskande biodiversitet och lidande. I illusionen av valfrihet kring mat döljs storskaliga monokulturer och få, helt dominerande aktörer på matmarknaden.

Förutom besvara frågeställningarna i det befintliga tävlingsprogrammet syftar vårt förslag till att:

- ! Ge alternativ till dagens konventionella matframställningsmetoder.
- ! Ersätta fiktiv valfrihet med reell mångfald.
- ! Föreslå lösningar som inte innebär onödigt lidande för människor och djur.
- ! Visa på nya möjliga jordbrukslandskap.
- ! Synliggöra matframställningen och göra den till en del av den amerikanska medborgarens vardag.

Den amerikanska förorten

Den amerikanska staden skiljer sig från den svenska. Enorma förorter omger de större stadskärnorna. Den utglesade staden är i sig ett problematiskt fenomen som vi inte kan ändra på. Eftersom vi inte kan bygga om de amerikanska förorterna har vi istället funderat över hur vi kan hantera dagens amerikanska verklighet.

Förutom besvara frågeställningarna i det befintliga tävlingsprogrammet syftar vårt förslag till att:

- ! Utnyttja den amerikanska stadens redan existerande infrastruktur.
- ! Visa på hur staden kan bli ett matproduktionslandskap på individens villkor.

Samtida stadsodling

Den inomstadsliga matframställningen är på frammarsch. Av många olika anledningar verkar det finnas ett brett intresse för att odla själv, eller åtminstone köpa närproducerad och/eller ekologisk mat. De lyckade exemplen på inomstadslig matproduktion bygger på egna initiativ där myndigheter och organisationer stöder verksamheten snarare än bestämmer och tvingar. Staden tillhör alla som bor i den. Vi är därför övertygade om att ett slagkraftigt tävlingsförslag måste innebära lösningar som inte bara tilltalar, utan utgår från individens suveränitet.

Förutom besvara frågeställningarna i det befintliga tävlingsprogrammet syftar vårt förslag till att:

- ! Utnyttja den nuvarande vågen av engagemang för hemodling.
- ! Uppmuntra och skapa incitament för inomstadslig matproduktion istället för att tvinga.
- ! Utnyttja de kommunikationsmöjligheter som internet innebär för att möjliggöra matproduktion i städer.

Kapitel 3 – growforgold.org

I följande kapitel presenteras vårt färdiga tävlingsförslag. Namnet *growforgold.org* anspelar både på att förslaget handlar om odling och att det kan innebära någon form av belöning för dem det vänder sig till. Namnet är också en lek med meningen ”go for gold” vilken skulle kunna översättas till något i stil med ”kör hårt”.

growforgold.org

What do you get if you combine the social interactions of internet communities, the environmental benefits of sustainability and the tasty treats of organic farming?

#1019 - 01

- Forum
- FAQ
- Research
- Contact
- Blog
- News
- More ▾

growforgold.org

How's your city doing?

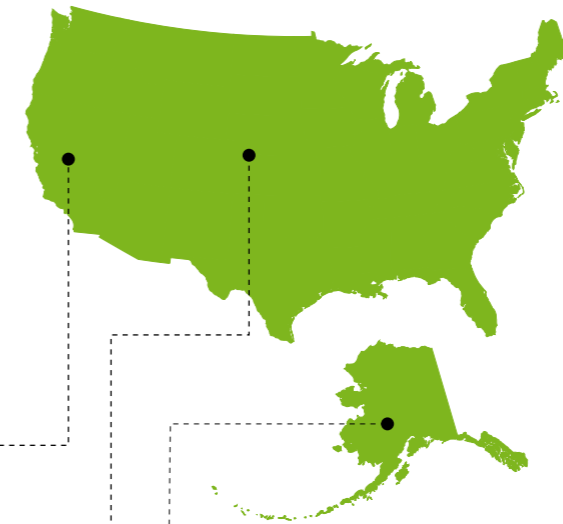
Who's winning?

City:

Category:

Find out

Take part in the growing movement and be your city's champion-grower in the quest for better food and greener communities - And you don't even have to grow it yourself!

Login **Sign up**

Email:

Password:

Keep me logged in

Login

[Forgot your password?](#)

New on [growforgold.org](#) ? - [Take a guided tour](#)

Fantastic prizes for:

- ▶ The city with the highest number of producing plots per inhabitants.
- ▶ The city with the highest total number of producing plots.
- ▶ The individual/organisation with the highest total number of producing plots.
- ▶ The most beautiful fruit or vegetable garden.

[\(Log in to find out more about the prizes\)](#)

If you follow the rules:

Every one can join; individuals, corporations, schools, city councils, etc.

Registered plots must produce edibles; fruit, vegetables or any kind of food.

All edibles must be organically grown.

Plots can be of any shapes, larger than 100 square feet, but have to be located within the city perimeter.

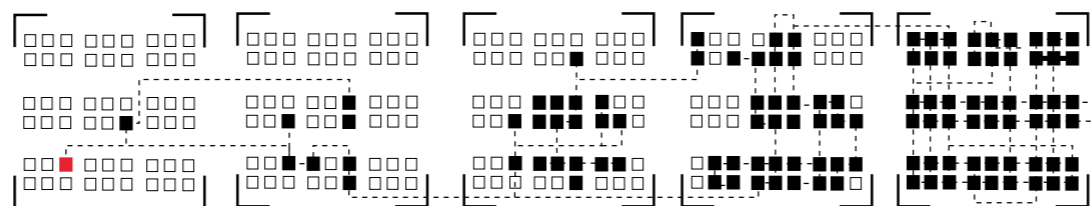
[\(Log in to find out more about the rules\)](#)

growforgold.org
grow it, eat it, love it

This is how it works

It starts with you! Then it grows... bigger and bigger... and evolves into a healthy network of individuals!

growforgold.org Participants

Landproviders

Individuals, cities, schools, corporations etc. that either grow themselves, hire a third party to grow on their piece of land or lend their land for free to an interested grower. Either you get extra vegetables instead of just grass for your money spent on garden care or you make a landless grower very happy.

When the landprovider registers the plot, it is posted and visible on **growforgold.org** web map.

Landless gardeners

Anybody with an urge to grow but nowhere to do it. **growforgold.org** makes it easy to find available plots to cultivate.

When an agreement between the landless gardener and the landprovider is settled the plots gets registered and becomes a valuable contribution in your city's struggle to win the competition.

I'm happy to eat it!

Personally, I don't have the time, but I'm happy to pay for it.

Daddy is just gonna find the shovel, then we'll do some more gardening.

I never knew someone was interested in all that spare land of mine that was just laying around.

Amazing, we're so gonna win it this year!

I do it in my neighbours yard. Good for me, good for her, good for the city.

Livin' in the city, workin' in the city, growin' in the city.

Supporters

Sign up just to help the growers out and support your city in the competition. Donate money or help your neighbour to harvest or prune. With the cell phone app you get notified when help is needed and where.

growforgold.org is for everyone, not only landproviders and gardeners. Be a supporter, make new friends, get some exercise and take part in the great venture for better food.

Professional farmers

Professional farmers who grow organic edibles for landproviders who don't have time to grow themselves.

For the garden-business-minded **growforgold.org** means opportunities to make money and at the same time helping one's city to win the competition.

Today I made 5 friends and a bag of onions, not bad...

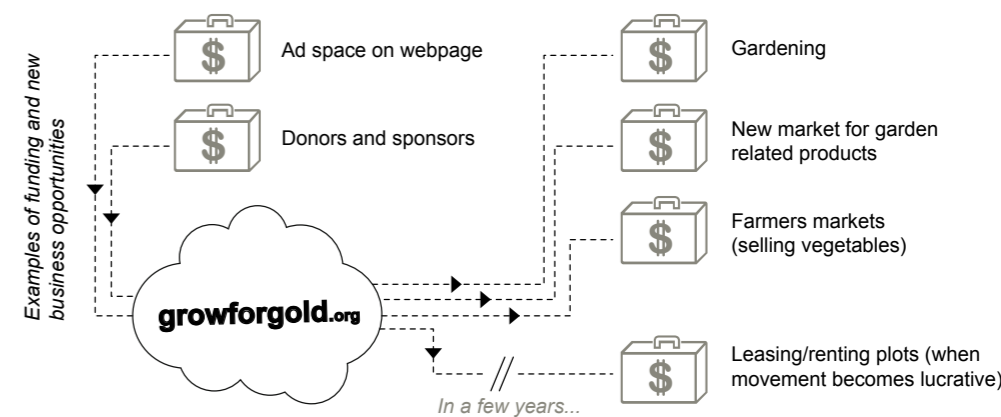

Who would have thought gardening biz could be so rewarding.

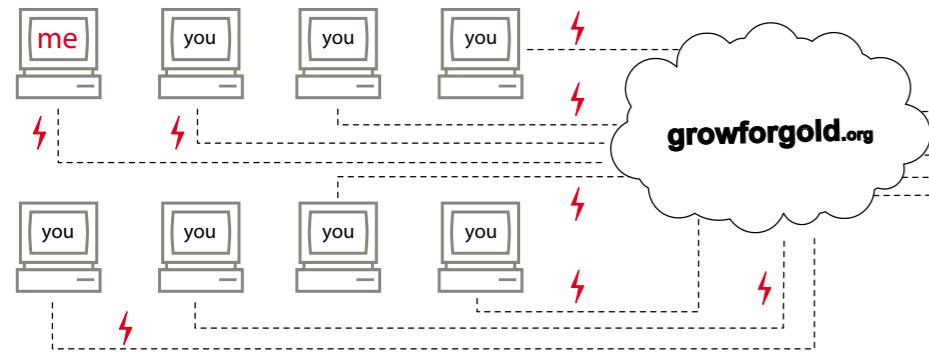

How will you do it?

1. Sign up >>> Start cultivating your property >>> Register your cultivated plots on **growforgold.org** >>> Hope for you and/or your city to win
2. Sign up >>> Request someone to grow on your property >>> Wait for answer >>> Settle deal with grower >>> Register plot on **growforgold.org** >>> Hope to win
3. Sign up >>> Put land up for sharing >>> Wait for answers >>> Settle deal with grower >>> Register plot on **growforgold.org** >>> Hope to win
4. Sign up >>> Help out or donate money >>> Make friends, get free vegetables and hope for your city to win
5. All of the above

The network of individuals >>> A platform of opportunities

- Connects landproviders with growers, buyers with sellers and "know how" with "do it!"
- Shows all enquiries and registered plots in a map function.
- Organizes (urban)farmers markets and other grower-related events in your city.
- Awards the winners in a yearly prize giving ceremony.
- Opens a new, green, local economy that grows with every new member.

growforgold.org
In your city

Your rooftop could be productive. Grow yourself or hire someone else to do it for you. Roofs are perfect for herb gardens, urban honey and sun loving fruit. **Get your roof working to win the competition!**

Why stop at the roofs? In a near future your facade could be a thriving vinyard. **Be a vertical gardener!**

Your unused office space are just a few mouse-clicks away from becoming a greenhouse. **Let someone be your office gardener!**

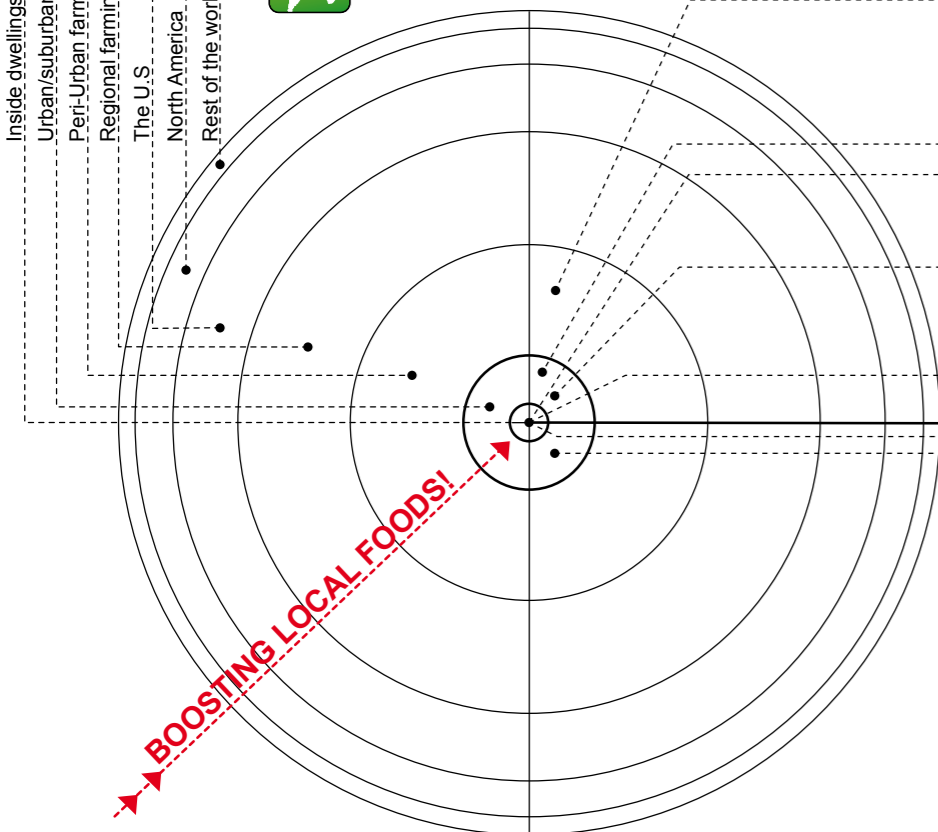
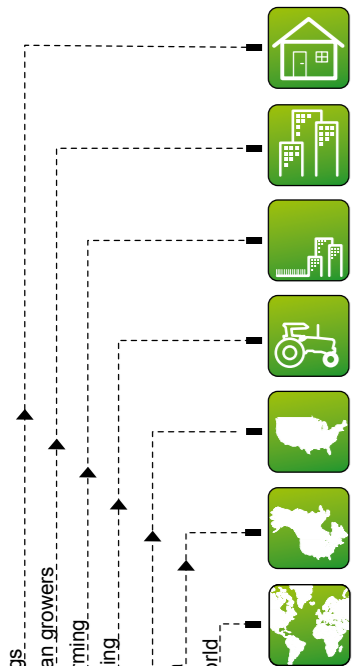
growforgold.org helps leftover space in the city to become productive. **Find it, grow it, win it!**

Find new uses for unused underground space. **Be a subterranean gardener, it could be the next big thing!**

G(r)o(w)ing local

growforgold.org aims to make it easier, more fun and profitable to grow locally, by awarding, encouraging and supporting the individual initiative. The competition with it's easy-to-use, internet-based community platform is a rewarding way of saying "Yes, we can do it, and it's easy!"

For every new plot registered on growforgold.org less food needs to be imported from far away distances. Unused urban spaces turned into local food supplies is a way of winning the competition, while making your city greener, more sustainable, less carbon dioxide emitting and less dependant on the rest of the world for food.

On existing structures

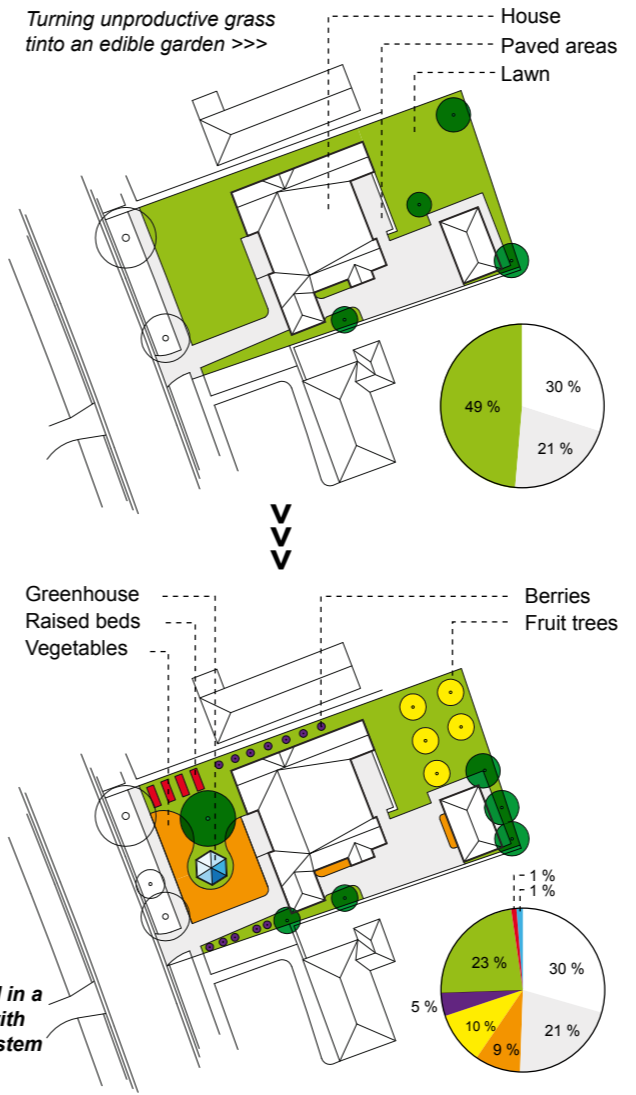
growforgold.org takes advantage of already existing infrastructures in the strive for better future food. The internet based community/competition encourages food production in cities where roads, subways, water, electricity, sewers etc. already exist. growforgold.org helps every piece of unused land find the loving care of a grower, no matter if it is a backyard, a suburban nature strip or an abandoned subwaystation. In the near future your salad could be made of: lettuce from the rooftop of your office, vegetables from your neighbours garden and tasty mushrooms grown in subterreanean tunnels.

- Global warming
- Peak oil
- Urge for food security
- Loss of biodiversity
- Changed agricultural subsidy policies
- Tax reduction for growers
- Donations of state-owned land
- Growing-related public holidays

Examples of additional, existing incentives and plausible external boosts

growforgold.org In your yard

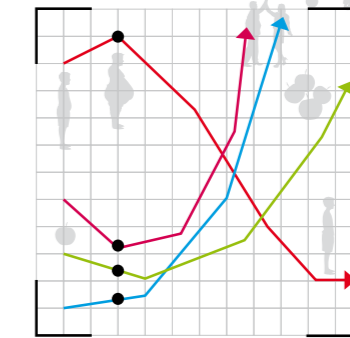
social interactions >>> Local, organic food in a lively community with functioning eco-system services

edible estates >>>

diverse vegetation >>>

Possible benefits

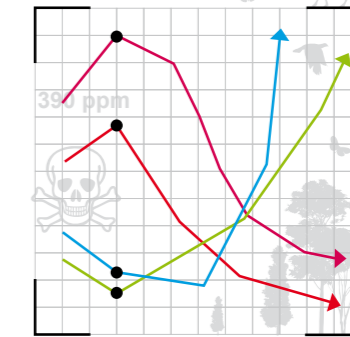
Society

- Competition starts
- Obesity
- Wellbeing
- Social interactions
- Choice

Growing locally gives opportunities for exercise and social interactions within neighborhoods. For every new urban farmer the range of local food increases.

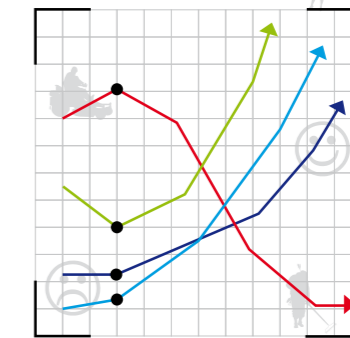
Environment

- Competition starts
- CO₂ in atmosphere
- Use of toxic pesticides
- Biodiversity
- Reforestation

Locally grown, organic food reduces transport waste and the use of toxic pesticides. A greater variety of crops and better use of potential farmland leaves room for nature to recover and flourish.

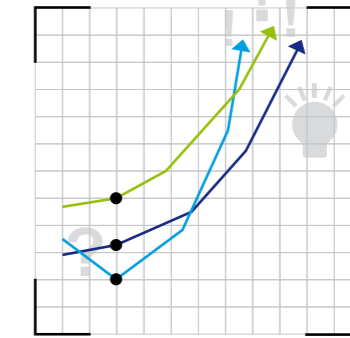
Economy

- Competition starts
- Lawn care spendings
- Green biz opportunities
- Nutritional value
- Goodwill

Good, nutritious food instead of grass means opportunities for local green business. Supporting this is clearly a good thing - make it show!

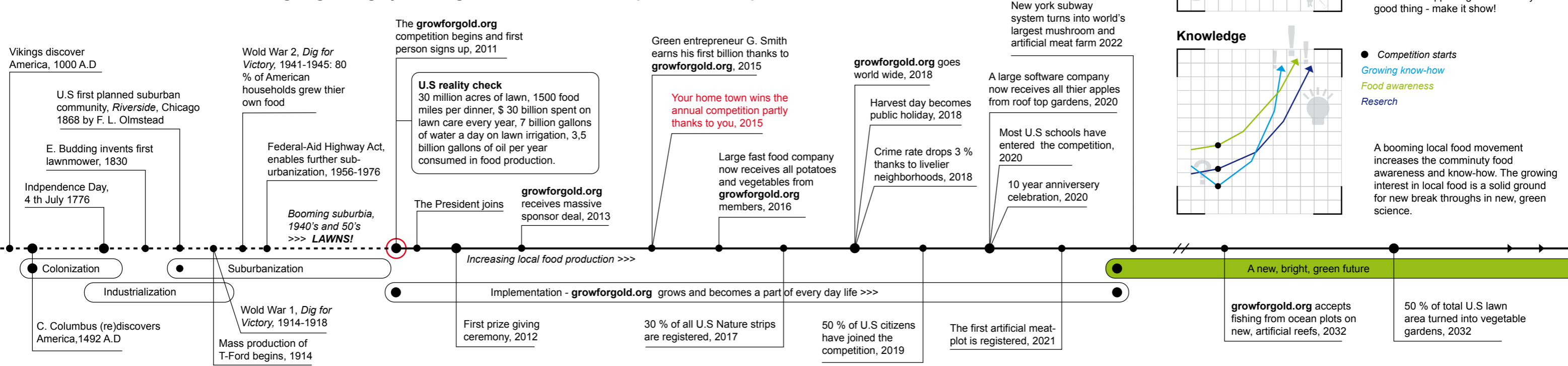
Knowledge

- Competition starts
- Growing know-how
- Food awareness
- Reserch

A booming local food movement increases the community food awareness and know-how. The growing interest in local food is a solid ground for new break throughs in new, green science.

Possible timeline >>> From mowing to growing by creating incentives for fun and profitable food production in cities!

Kapitel 4 – Reflektioner kring growforgold.org

Hur lyckat blev då tävlingsförslaget? Följande kapitel innehåller en analys av det egna tävlingsbidraget. Analysen syftar både till att bedöma kvaliteten på den färdiga produkten, samt att undersöka hur väl den stämmer överens med det egna tävlingsprogrammet och tävlingsprogrammet från *One Prize*.

4:1 Allmänt om förslaget

Vårt bidrag till tävlingen *One Prize* liknar inget vi hittills gjort under vår fem år långa utbildning. Istället för att arbeta med en specifik plats har vi presenterat ett förslag som går att applicera på samtliga städer i USA. Vi har inte genomfört en gestaltning för att få aktiviteter att uppstå utan gestaltat en plattform för aktiviteter som i sin tur påverkar omgivningen. Eftersom vårt tävlingsförslag är tänkt att påverka vad som händer på andra människors mark har en stor del av vårt gestaltande varit inriktat på att illustrera de incitament som skulle kunna få vår idé att fungera. De platser som vårt förslag kan resultera i (blomstrande trädgårdar, farmers markets, takodlingar och så vidare) kommer bara till genom brukarnas direkta agerande och investering. Brukaren i fråga bor inte på någon särskild plats utan utgörs av samtliga individer i USA's alla städer. Med det i åtanke har vi ägnat stor möda åt att motivera varför och på vilka sätt *growforgold.org* skulle kunna attrahera den enskilda individen till handling.

Förslaget består, i korthet, av en inledande sida som gestaltar hur inloggningssidan till *growforgold.org* skulle kunna se ut. Inloggningssidan följs av en del som förklarar, motiverar och illustrerar hur *growforgold.org* är tänkt att fungera. Den förklarande delen går successivt över i en avslutande del av förslaget som beskriver vilka konsekvenser idén skulle kunna innebära över tid, både för individen och för samhället i stort.

4:2 Styrkor och svagheter

Det är egentligen omöjligt för oss att redan nu bedöma om vårt tävlingsbidrag är bra eller dåligt. Vi saknar helt enkelt den nödvändiga distansen till den idé vi slitit så hårt för att realisera de senaste månaderna. Med detta som utgångspunkt har vi lyft fram det vi anser vara förslagets största styrkor och svagheter och resonera kort kring dessa.

Lyckad kombination

En styrka hos *growforgold.org* är att idén kombinerar en trend mot större medvetenhet kring närproducerad, ekologiskt odlad mat med de sociala aspekterna av internet-community lösningar. Förslaget kombinerar också viktiga yttre incitament som hot om global uppvärmning och förlust av biodiversitet med relativt enkla och billiga åtgärdsförslag. *growforgold.org* skulle kunna bli som ett "odlingens facebook" som dessutom innebar mindre miljöbelastning, en massa god mat och möjligheter att vinna en stor, årlig tävling.

Individen i centrum

growforgold.org vänder sig till den enskilda individen. Eftersom tävlingen går ut på att lösa problem, som uppstått på grund av ett stort antal individers beteende anser vi att individcentreringen hos förslaget inte bara är en styrka utan också en nödvändighet. Vi kan inte bestämma vad hela USA ska göra för att minska sin miljöbelastning. Vi kan, och har genom vårt förslag, däremot visa på hur varje enskild amerikan skulle kunna gå till väga och vad hon eller han skulle kunna vinna på det.

Inte bara en tävling

En annan styrka hos *growforgold.org* är att förslaget är så mycket mer än en tävling. Förutom möjligheten att vinna bygger idén på att skapa förutsättningar för människor att mötas, tjäna pengar, lära sig mer om mat och så vidare. En lyckad implementering skulle med andra ord kunna medföra nya marknader och nya sätt att umgås.

Befintlig teknologi

growforgold.org bygger på redan existerande teknologi och infrastruktur istället för att föreslå nya, dyra och/eller inte ännu beprövade lösningar. En fördel med förslaget är således att allt redan finns på plats, det är bara att köra igång.

Kräver stark lansering

En svaghet med idén är att dess framgång bygger på att den föreslagna tävlingen får ett flertal tävlanden. Om lanseringen skulle misslyckas eller om människor i USA helt enkelt skulle tycka att idén var dålig skulle projektet rinna ut i sanden. Vi inser att det innebär en svaghet med ett förslag som lever eller dör med den framtida brukarens engagemang.

Risk för skapandet av lågstatusjobb

För att vara med i det föreslagna *growforgold.org* behöver man inte odla själv. Vill man inte få sina fingrar jordiga kan man betala någon annan att göra det ibland hårda arbete som hemodling innebär. Förutom de fördelar vi beskrivit med ett sådant system kan det leda till omfattande, lågt avlönat trädgårdsarbete i

USA's förstäder. Det är givetvis inte vår önskan utan vår förhoppning är snarare att statusen på trädgårdsarbete höjs genom att matproduktion blir en synlig och påtaglig del av människors vardag.

Informationsöverflöd

Det är möjligt att vårt tävlingsförslag innehåller för mycket information presenterat på ett otydligt sätt. Vi har under hela resans gång kämpat med det begränsade utrymme som fem A3:or innebär. Eftersom fler än två hundra lag är anmälda till tävlingen finns en risk för att vårt bidrag ögnas igenom och ratas på grund av att det kräver tid att ta till sig.

För likt Land Share?

Ungefär halvvägs in i arbetet med vårt tävlingsförslag upptäckte vi att en idé som liknar *growforgold.org* redan finns realiserad i Storbritannien under namnet *Land Share* (www.landshare.net). Vi har inte, och har aldrig haft för avsikt att plagiera *Land Share*, däremot är vi medvetna om att det kan se så ut vid en ytlig jämförelse av de bägge koncepten. Vad det gäller vårt tävlingsförslag kan vi bara hoppas på att juryn inser att det egentligen rör sig om två, ganska olika idéer: *growforgold.org* är en tävling, medan *Land Share* mer fungerar som ett forum för redan trädgårdsfrälsta. *growforgold.org* visar också på möjligheten att tjäna pengar på odling medan *Land Share* helt bygger på goodwill och odlingsintresse.

4:3 Förslaget och tävlingsprogrammet

Har vi lyckats med att besvara frågeställningarna från tävlingsprogrammet för *One Prize*? För att besvara det följer en diskussion i vilken vi ställer tävlingsprogrammets fem frågeställningar mot vårt förslag. Därefter jämför vi *growforgold.org* med vårt eget tävlingsprogram. Avsnittet blir på så sätt en utvärdering hur väl vi lyckats leva upp till våra intentioner.

Tävlingsprogrammets fem frågeställningar

"How can we break the American love affair with the suburban lawn?"

Vår förhoppning är att de lösningar vi presenterat i vårt förslag ska ge de amerikanska medborgarna något nytt att bli förälskade i. Vi tror att vår idé skulle kunna innebära starten på en ny kärlekshistoria. *growforgold.org* möjliggör och skapar förutsättningar för kärlek till närproducerad mat, nya sätt att umgås och möjligheten att tjäna pengar på hemodling.

"Can green houses be incorporated in skyscrapers?"

Ja, det är mycket möjligt. *growforgold.org* förklarar inte exakt hur det ska gå till. Förslaget presenterar istället ett möjligt forum där de som har plats över i sina skyskrapor kan möta dem som vet hur det tekniskt bör utformas.

"What are the urban design strategies for food production in cities?"

Hela vårt förslag skulle kunna ses som en möjlig strategi för matproduktion i städer. Det är givetvis inte den enda strategin, men är ett bidrag i debatten kring urban odling som bygger på individens valfrihet - "bottom up" upp istället för "top down".

"Can food grow on rooftops, parking lots, building facades?"

Ja. På samma sätt som *growforgold.org* kan möjliggöra växthus i skyskrapor kan det medföra att tak, parkeringsplatser och fasader förvandlas till matproducerande ytor i staden.

"What is required to remove foreclosure signs on lawns and convert them to gardens?"

En ny syn på gräsmattan, matproduktionen och staden och en medvetenhet om vad som redan görs. Just detta ingår i vårt tävlingsprogram och presenteras här följt av en reflekterande, sammanfattande text.

Den amerikanska gräsmattan

Har vi i tävlingsförslaget:

! Utnyttjat den tävlingslust och det engagemang som den amerikanska förorten besitter?

! Väckt de amerikanska medborgarnas medvetenhet om fördelarna med närproducerad mat och vilket resursslöseri som genereras av gräsmattans stora utbredning?

! Utnyttjat den yta som gräsmattan upptar idag till någon annat än gräsproduktion?

Förslaget innebär en tävling där man på olika sätt kan vinna priser och utnyttjar på så sätt den tävlingslust vi identifierat i den amerikanska förorten. Istället för att tävla om vem som har den finaste gräsmattan möjliggör growforgold.org en engagerande tävling i vem som kan odla mest, ha den vackraste trädgården, ha råd med de bästa trädgårdsmästarna, bidra mest till att staden vinner och så vidare. Om förslaget skulle realiseras och få många deltagare är det dessutom rimligt att tro att det skulle bidra till att öka medvetenheten kring fördelarna med närproducerad mat. Mat som odlas nära i kombination med den nuvarande trenden mot större matmedvetenhet gör det troligt att det händer.

growforgold.org visar på ett sätt att utnyttja delar av den stora, sammanlagda, amerikanska gräsytan till matproduktion. Framgången är beroende av hur väl förslaget skulle mottas om det realiserades. Kanske älskar den amerikanska medborgaren sin gräsmatta så mycket att growforgold.org skulle falla platt.

Den konventionella maten

Har vi i tävlingsförslaget:

! Gett alternativ till dagens konventionella matframställningsmetoder?

! Ersatt fiktiv valfrihet med reell mångfald?

! Föreslagit lösningar som inte innebär onödigt lidande för människor och djur?

! Visat på nya möjliga jordbrukslandskap?

! Synliggjort matframställningen och gjort den till en del av den amerikanska medborgarens vardag?

All typ av småskalig stadsodling är ett alternativ till dagens konventionella matframställningsmetoder. En brist med vårt förslag är att det krävs många deltagare för att *growforgold.org* ska innebära någon påtaglig ändring i hur mat producerades i en nationell eller global kontext. Det konventionella jordbruket kommer med största sannolikhet att finnas kvar. Däremot innebär varje närproducerad, ekologisk odlad grönsak en förändring mot ett mer hållbart matförsörjningssystem.

Förslaget innebär en lösning som riktar sig mot staden och vänder sig från boskapshandling och användandet av giftiga bekämpningsmedel. På så sätt innebär *growforgold.org* förhoppningsvis att nya, i allra högsta grad, synliga odlingslandskap tas i anspråk utan att medföra lidande för människor och djur. Man skulle kunna hävda att urbant odlade innebär mänskligt lidande i form av eventuell lukt från organiskt gödsel, ont i ryggen på grund av ogrärensning, låg lön för trädgårdsarbetare och så vidare.

Mat från ett flertal individers småskaliga odlingar skulle dessutom innebära ett stort utbud av frukt och grönsaker. Förslaget visar endast schematiskt hur denna mångfald skulle kunna komma allmänheten till godo. För att åstadkomma en stor mångfald, tillgänglig för alla krävs raffinerade distributionslösningar, vilket vi inte har lyckats lösa med vårt tävlingsförslag.

Den amerikanska förorten

Har vi i tävlingsförslaget:

- ! Utnyttjat den amerikanska stadens redan existerande infrastruktur?
- ! Visat på hur staden kan bli ett matproduktionslandskap på individens villkor?

Förslaget bygger på och möjliggörs av en redan existerande infrastruktur. Förutom konstruktioner som vägar, vatten och avloppsförsörjning utnyttjar *growforgold.org* de kommunikationsmöjligheter som internet innebär. Det finns också en risk att redan existerande infrastruktur visar dig vara otillräcklig för stadsodling i stor skala. En brist hos vårt förslag blir att det, genomfört i en större skala, skulle kunna innebära trafikstockningar och tömda vattenmagasin.

Eftersom vi utgått från individens förmåga att förändra befintliga strukturer kan staden förvandlas till ett odlingslandskap på hennes eller hans villkor. Förslaget är helt beroende av individens engagemang för att fungera.

Samtida stadsodling

Har vi i tävlingsförslaget:

- ! Utnyttjat den nuvarande vägen av engagemang för hemodling?
- ! Uppmuntrat och skapat incitament för inomstadslig matproduktion istället för att tvinga?
- ! Utnyttjat de kommunikationsmöjligheter som internet innebär för att möjliggöra matproduktion i städer?

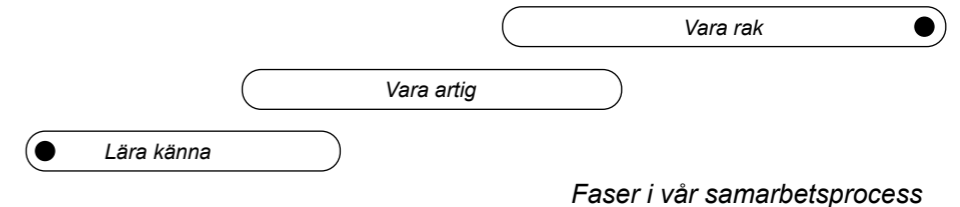
Hela förslaget bygger på att uppmuntra och skapa incitament för inomstadlig matproduktion med stöd av vågen av engagemang för hemodling. Förhoppningsvis är de tillräckliga för en lyckad realisering av *growforgold.org*. Vi kan inte veta om det räcker för att förändra de amerikanska medborgarnas beteendemönster.

Deltagande i *growforgold.org* förutsätter tillgång till internet. Förslaget har därför inte bara utnyttjat de kommunikationsmöjligheter som internet innebär utan är helt beroende av dessa. I strävan efter att göra *growforgold.org* lättillgängligt har vi uteslutit dem som inte har tillgång till eller vill använda sig av internet.

Trots att förslaget inte svarar mot hela vårt program, som dessutom har ändrats under arbetets gång, har det hjälpt oss att fatta viktiga beslut i gestaltningsarbetet. Eftersom det ursprungliga tävlingsprogrammet är så oerhört tillåtande har programmet fungerat som en nödvändig avgränsning, som hjälp oss att nå fram till ett färdigt tävlingsförslag.

Kapitel 5 – Blev det ett bra examensarbete?

Följande kapitel innehåller reflektioner kring hur vårt examensarbete har vuxit fram, hur väl det svarar mot våra ursprungliga intentioner samt vad vi tar med oss ifrån det in i vårt yrkesverksamma liv. Vi har dessutom försökt att beskriva och reflektera kring hur vårt samarbete fungerat för att se vad som varit bra och vad vi hade kunnat göra annorlunda.

5:1 Arbetprocessen

Vi, Magnus Nilsson och Henrik Thuring, har aldrig tidigare gjort något större projekt ihop. Det betyder inte att vi är främlingar för varandra. Under snart fyra års tid har vi, från och till, läst kurser ihop och ofta gillat det den andra har gjort. När det blev dags för att göra examensarbete bestämde vi oss för att leta reda på en arkitektävling, och att genomföra den tillsammans, både som ett försök att vinna och som ett samarbetsexperiment. Nu när tävlingsförslaget är inlämnat har vi valt att göra en tillbakablick på vår arbetsprocess för att se vad som varit bra och vad vi hade kunnat göra bättre. Syftet med tillbakablickens är att identifiera och undersöka faser och moment av vårt (sam)arbete vi kan lära oss från och ta med oss till liknande situationer. Till hjälp har vi fört individuella arbetsdagböcker under hela arbetets gång.

5:1.1 Den sociala aspekten

Eftersom vi varken gjort något större skolprojekt ihop eller umgåtts speciellt mycket på fritiden hade vi, i arbetets början, ingen aning om hur vi skulle fungera ihop som duo, på ett socialt plan. Nu när tävlingsförslaget är inlämnat har vi blickat bakåt och identifierat tre faser av vårt samarbete som i allra högsta grad påverkat hur arbetet med tävlingsbidraget fortskridit. De tre sociala faserna av vårt examensarbete har inga skarpa gränser utan har successivt övergått i varandra under arbetets gång.

Den första fasen av vårt arbete, som vi kallar ”lära-känna-varandra-fasen”, karakteriserades av ett slags utforskande av varandras idéer, färdigheter och

egenheter. ”Lära-känna-varandra-fasen” gick efter cirka sex veckor över i en social situation där vi kände varandra bättre, men fortfarande var rädda för att kritisera den andres idéer. Vi kallar den ”känna-varandra-men-hålla-igen-på-grund-av-artighetsfasen”. När vi till slut lärt oss att bli rakare i vår kommunikation och lagt ner all prestige gled vårt samarbete över i den mest produktiva och givande fasen av vårt arbete, ”känna-varandra-och-vara-ärliga-fasen”.

När vi nu ser tillbaka på vårt samarbete kan vi konstatera att det förmodligen varit bättre om vi redan från början planerat för att snabbare uppnå den sista fasen av vårt sociala experiment. Det går såklart inte att hoppa över de första faserna helt, men om vi redan från början hade haft samtal om hur vi kände för varandra och vårt samarbete hade vi troligen kunnat spara in värdefull tid. Att ”lära-känna-varandra-fasen” blev så lång kan ha berott på att vi inte sågs så mycket under den tidsperioden. Vi underskattade helt enkelt vikten av något kick-off-liknande event, vilket förmodligen hade kunnat leda snabbare fram till ett tajt samarbete. Det onödigt långa ”lära-känna-varandra-fasen” ledde troligtvis till att vi var onödigt försiktiga mot varandra under början av våra skiss-sessioner. Däremot inte sagt att vi borde sagt nej till varandras idéer i större utsträckning. Det positiva som den sociala fasen förde med sig var att den resulterade i ett berg av skisser på en mängd helt urspårade idéer. Den enorma mängd skisspapper som konsumerades ledde, om inte annat, fram till ett smörgåsbord av möjliga spår att utvärdera, följa upp eller kasta in som krydda i det senare producerade tävlingsförslaget.

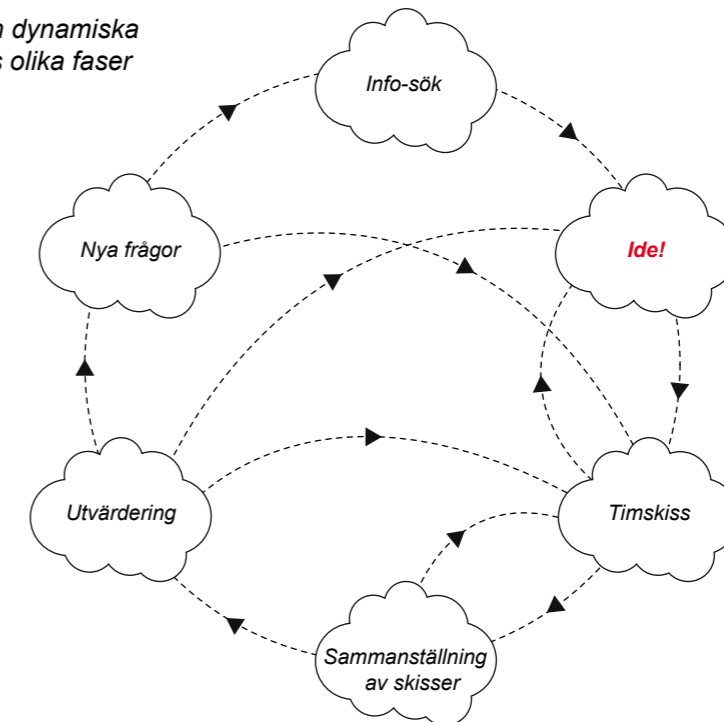
När vi arbetat bort vår artighet och börjat kommunicera på ett rakt sätt blev arbetet med tävlingsförslaget bli både lättare och mindre frustrerande. Den raka kommunikationen gjorde att vi snabbt kunde enas om vilka idéer vi skulle jobba vidare med och vilka som kunde förkastas. Det innebar en trygghet i att kunna lita på vad den andra sa som i sin tur gjorde att det individuella arbetet blev mer effektivt och avslappnat. I framtida samarbetsprojekt kommer vi därför att arbeta mer aktivt med gruppdynamiken.

5:1.2 Arbetssätt 1

Till skillnad från den valhänta hanteringen av vår gruppdynamiska process har vår strukturering av arbetssätt fungerat förhållandevis bra under hela arbetet. Redan i ett tidigt skeende av examensarbetet skisserade vi upp en struktur för hur vi skulle disponera vår tid. Strukturplanen reviderades under arbetets gång men låg ändå till grund för hur och på vad vi använde vår tid.

Vi delade in vårt examensarbete i tre faser, informationssamlande, skissande och färdigställande. De tre faserna avsåg främst arbetet med tävlingsförslaget, men går också att applicera på rapportskrivande. Som man kan se i vår timeline på sida 65 dominerade informationssamlandet den tidiga fasen av vårt projektarbete, följt av skissfasen som mot slutet av mars successivt övergick i sammanställningsfasen. Man kan också se att de tre faserna existerade parallellt under hela arbetets gång och till stor del varit beroende av varandra i ett dynamiskt samspel.

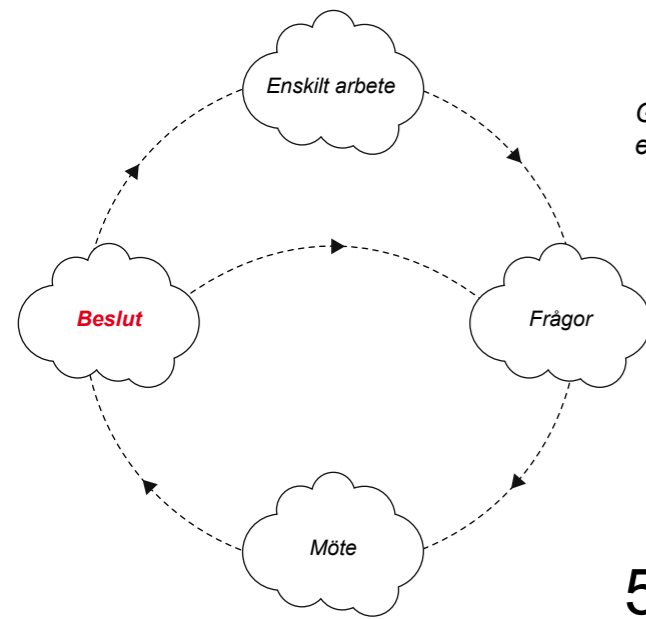
Diagram över den dynamiska arbetsprocessens olika faser

För att tydligt åskådliggöra vår arbetsprocess följer nedan ett exempel på dynamiken mellan de olika faserna:

Ett intensivt informationssamlande ger upphov till flera möjliga idéer till tävlingsbidraget. >>> Informationssamlandet avbryts för en dags tidskissande. >>> Tidskissande resulterar i en mängd skisser av olika innehåll och kvalitet. >>> Skisserna sammanställs och utvärderas. >>> Utvärderingen av skisserna leder till nya frågor som måste besvaras med mer informationssamlande. >>> Informationssamlandet i jakten från de tidigare ställda frågorna leder till nya idéer. >>> Ny tidskiss. >>> Nytt sammanställande där de gamla idéerna ställs mot de nya och eventuellt kombineras, vilket i sin tur leder till nya frågor.

Ett sådant förfarande förde med sig att ingen fas bestämde över den andra. Förutom det initiala informationssamlande berodde alla efterföljande faser av resultatet av de tidigare i en långsam process mot en färdig idé. Det hade kanske varit snabbare att inte bölja fram och tillbaka mellan de olika faserna, men ett sådant sätt hade förmodligen lett oss fram till en annan och inte lika bra lösning. Vi valde att arbeta efter ovan beskrivna metod eftersom vi ansåg att vi hade tid för det och var eniga om att det var bra för resultatet.

5:1.3 Arbetsätt 2

Om ”Arbetsätt 1” beskriver examensarbetets tre arbetsfaser är följande stycke ett försök till att gestalta hur vi växlat mellan individuellt jobb och samarbete. Exemplet nedan illustrerar, med hjälp av diagrammet till vänster, hur vårt samarbete oftast har sett ut, oberoende av vilken arbetsfas vi befunnit oss i:

En kortare tids enskilt arbete leder fram till frågor som kräver ett gemensamt beslut. >>> Under ett möte redovisas det enskilda arbetet, samt frågeställningarna. >>> Beslut fattas i grupp och skapar nya förutsättningar för vardera personens fortsatta individuella arbete. >>> Ny tidsperiod av enskilt arbete.

I vissa fall krävde beslutet i grupp att mer beslutsunderlag behövdes. I sådana fall inhämtades det antingen genom ett utökat enskilt arbete, eller genom input utifrån.

Exemplet beskriver ett cykliskt förlopp där varje ”loop” ledde fram till ny nivå av enskilt arbete som var beroende av de beslut som fattades under arbetsmötet. De kontinuerliga mötena med beslut som båda var med om att fatta ledde till en bra insikt i varandras individuella prestationer. Den extra tidsåtgång som de många mötena innebar bidrog till att vi lyckades behålla en gemensam, röd tråd genom en stor del av projektet. I takt med att vi blev ärligare mot varandra (se stycket om ”Den sociala aspekten”) började arbetscykeln fungera som en kvalitetskontroll som minskade risken för att vi la ner tid på ”onödiga saker”. Det ovan beskrivna arbets sättet är kanske inte fulländat, men definitivt något vi kommer att ta med oss in i nya, framtida projekt.

5:1.4 Input utifrån

När vi behövt synpunkter utifrån för att kunna gå vidare i arbetet med tävlingsförslaget (i detta stycke behandlas inte rapporten i sin helhet utan endast tävlingsbidraget) har vi tagit hjälp utifrån. De personer vi samtalat med har främst fungerat som bollplank när vi behövt testa våra idéer. Eftersom den värdefulla input vi fått utifrån inte platsat i de tidigare avsnitten har vi valt att här redovisa när och på sätt vi dragit nytta av våra kontakter.

Per G. Berg

Kort samtal med Per G. Berg, Professor i uthållig samhällsbyggnad vid institutionen för Stad och Land, Uppsala 2010-01-20

Under mötet pratade vi kort om Urban Farming, vad det innebär och exempel på genomförda projekt. Eftersom vi båda då var relativt främmande för begreppet blev det korta samtalet en värdefull öppning för vår informationssökning kring inomstadsligt jordbruk. Eftersom Per G. Berg är mycket kunnig inom ämnesområdet fick vi snabbt en stor lista på böcker och projekt vi kunde gå vidare med.

Tom Eriksson

Möte med Tom Eriksson, Forskare, docent och lärare i ekologi och miljövard vid institutionen för Stad och Land, Uppsala 2010-01-25

Vid tidpunkten för mötet hade vi fortfarande ingen klar idé om vad hur vårt tävlingsbidrag skulle kunna te sig. För att få nya uppslag pratade vi därför med Tom Eriksson om odling i stort, samt om nya, progressiva odlingsmetoder. En stor del av mötet handlade också om högteknologiska metoder för effektivt odlande i städer. Trots att vårt färdiga förslag saknar sådana lösningar var mötet med Tom långt ifrån bortkastad tid. Hade vi inte bekantat oss med den högteknologiska odlingen hade vi heller aldrig kunnat välja bort den på goda grunder.

Susan Paget och Ylva Dahlman

Handledarmöte med Susan Paget och Ylva Dahlman, Uppsala 2010-02-10

Veckan innan möte hade några dagars okritiskt tidskissande i kombination med alkohol lett fram till en rad storskaliga, futuristiska och närmast fascistiska idéer. Kritiken blandat med talande stunder av tystnad från våra kompetenta handledare fick oss att tänka om. Från att ha skissa storskaligt började vi efter mötet fundera utifrån individens perspektiv. Mötet med Susan och Ylva innebar en vändpunkt i vårt tävlingsprojekt som sved då, men var helt nödvändig för projektets framtid.

Elin Tidbeck och Geoffrey Gerring

Samtal med Elin Tidbeck och Geoffrey Gerring, yrkesverksamma landskapsarkitekter vid Tema Landskapsarkitektur, Uppsala 2010-02-19

Efter mötet med våra handledare följde några dagars skissande på småskaliga, individbaserade idéer. I början av skissperioden hade vi svårt att släppa det storskaliga tänkandet, men några dagar innan mötet med Elin och Geoffrey började den idé som nu är genomförd att ta form. Eftersom Geoffrey är uppväxt i USA och Elin tillbringat mycket där, samt att de båda är landskapsarkitekter, gjorde dem till perfekta bollplank. Under mötet fick vi en stor dos positiv kritik, samt synpunkter på saker vi borde utreda ytterligare. Den feedback vi fick under mötet gjorde att vi bestämde oss för att köra vidare på idén och utveckla den istället för att byta spår.

(nod) C-O-M-B-N-I-E

Möte med de anställda på (nod) C-O-M-B-N-I-E, Stockholm 2010-02-24

Under mötet plockades vår idé, så som den såg ut då, isär och analyserades i sina beståndsdelar. Den kritik vi fick under samtalet på (nod) C-O-M-B-N-I-E, fick oss inte att ge upp idén, utan sporrades oss istället till att förbättra den. Idén befann sig då på en generell och lite trevande nivå. De brister som uppdagades under mötet gav oss nya frågor att ta ställning till och ytterligare ämnesområden att undersöka. När vi kom till mötet var vi okritiskt glada över vårt nya spår, när vi gick därifrån hade vi en mer sober och rannsakande syn på den. Den feedback vi fick har varit mycket värdefull för oss i arbetet med färdigställandet av tävlingsförslaget.

Susan Paget

Handledarmöte med Susan Paget, Uppsala 2010-02-25

Dagen efter mötet på (nod) C-O-M-B-N-I-E träffade vi en av våra handledare Susan Paget. Förutom att bekräfta att vi nu var inne på ett bättre spår kom hon med nya synpunkter som i kombination med tidigare kritik av vår nya idé fick oss att tänka i ytterligare mer individcentrerade banor. Efter mötet kände vi oss oerhört angelägna om att ta tag i arbetet med tävlingsförslaget göra det till något bra.

Ylva Dahlman

Handledarmöte med Ylva Dahlman, Uppsala 2010-03-05

Förutom att bidra med ytterligare synpunkter fungerade handledarmötet som en kombinerad piska-med-morot att sätt igång med skissandet/gestaltandet av den nya idén. Ylva upplyste oss helt enkelt om att tiden var knappare än vi kanske velat tro. Tiden efter mötet karaktäriserades av en intensiv tid av skissande, utvärderande, kompletterande och färdigställande.

Isak Stoddard, Bengt Eriksson och Erik Ekedahl

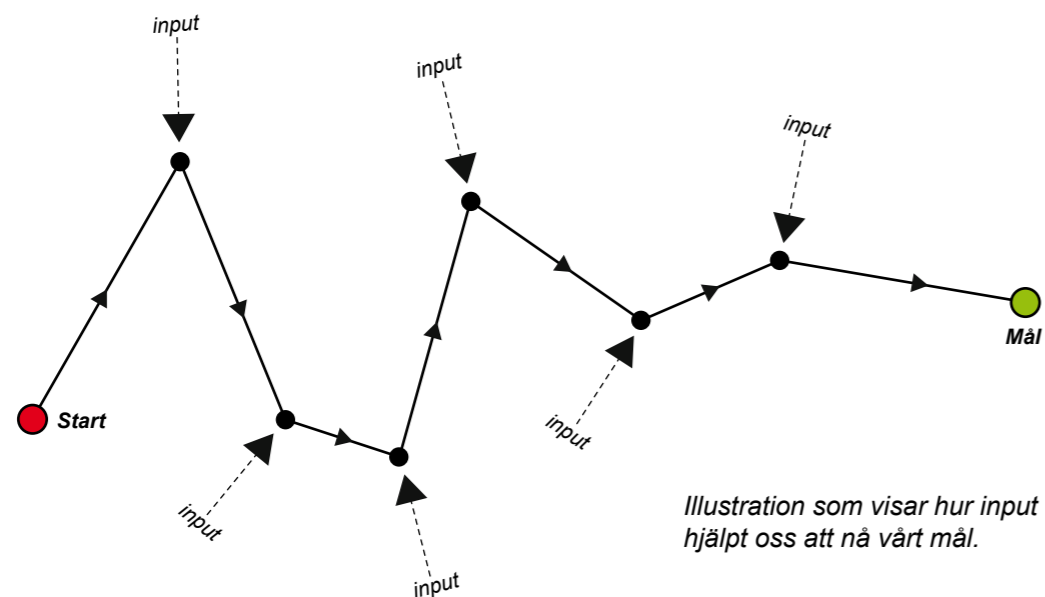
Input via mail av bland annat Isak Stoddard (Utbildningssamordnare CEMUS, Uppsala), Bengt Eriksson (Medical Director, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm), och Erik Ekedahl (Fotograf, frilands), 2010-04-19

Så fort vi färdigställt ett första utkast av tävlingsbidraget testades det på ett antal personer utan landskapsarkitektbakgrund. De svar vi fick på utskicket blev ett slags test på hur väl vår idé gått fram, samt hur läsbart vårt förslag var. Kommentarererna ledde till smärre justeringar av både språk och layout.

Ylva Dahlman

Handledarmöte med Ylva Dahlman, Uppsala 2010-04-22

Under tiden fram till mötet hade vi, som ovan nämnt, lyckats färdigställa ett första utkast av vårt tävlingsförslag som skickats in till Ylva några dagar innan vi träffades. Under mötet fick vi både Ylva och Susans synpunkter och förslag till korrigeringar. Under slutfasen av färdigställande hade vi blivit blinda för en hel del småfel. Lyckligtvis uppdagades dessa av handledares skarpa ögon. Mötet fick oss att göra en del smärre ändringar, gå igenom samtliga texter samt byta ut ett par bilder. Handledarträffen var med andra ord en mycket värdefull sista input innan vi skickade in tävlingsbidraget.

Input, sammanfattning

Att med jämna mellanrum testa vår idé på utomstående har varit avgörande för dess utveckling. Eftersom vi i början av examensarbetet inte riktigt vågade kritisera varandras idéer blev den input vi fick utifrån extra viktig. Den input vi har fått har tvingat oss att tänka i banor vi medvetet eller omedvetet undviktit. Den externa feedback vi fått har på så sätt fungerat som komplement till vår interna kontroll och gett oss värdefull beslutsunderlag under hela arbetets gång.

Under den mest intensiva gestaltnings- och färdigställandefasen av förslaget valde vi att inte ta in så mycket synpunkter utifrån. Det är svårt att säga om det var ett riktigt beslut, men det gav oss i alla fall ett lugn att bearbeta den feedback vi fått och utveckla vår idé. Oavsett hur det går i tävlingen känner vi att vi lyckades hitta en bra balans mellan intensiva feedbackperioder och sammanhållande produktionsperioder.

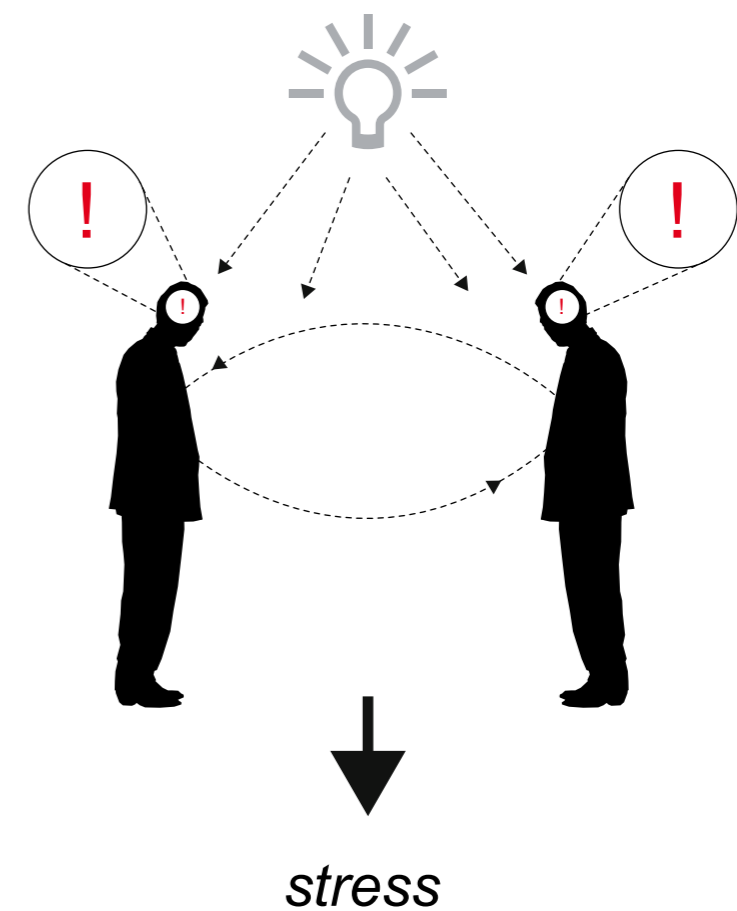
5:1.5 Arbetsintensitet

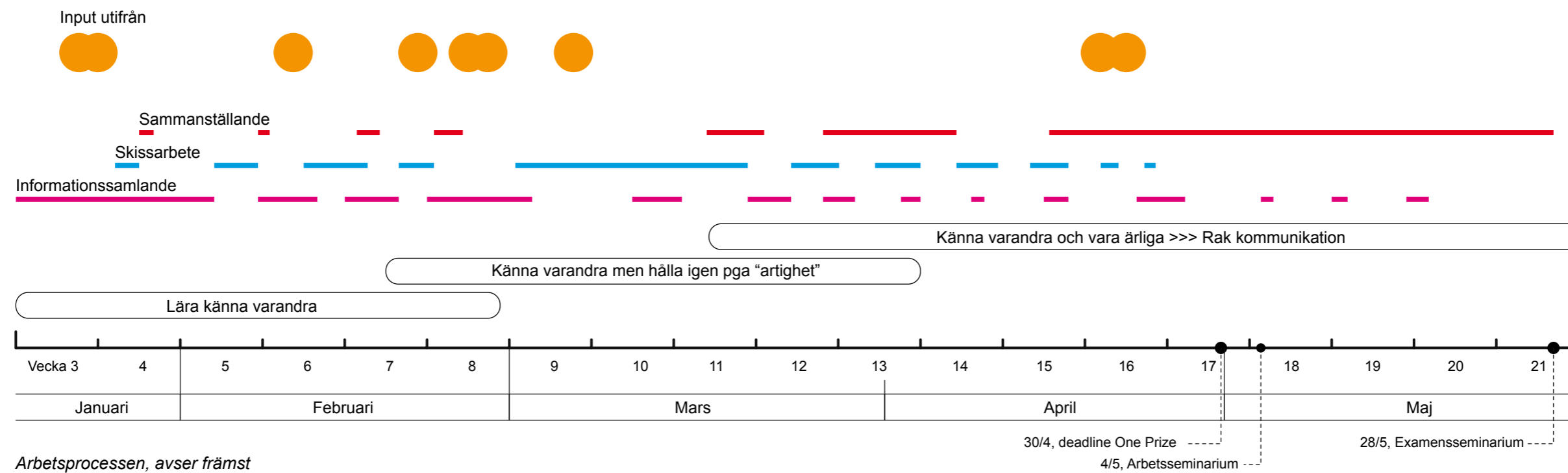
I följande stycke kommer vi kort att kommentera arbetsintensiteten under färdigställandet av tävlingsförslaget. Vi gör däremot inga försök att kvantifiera den och visa den i ett diagram utan väljer att beskriva den i ord.

Under det tidiga skedet av projektet tog vi det relativt lugnt, utan att för den sakens skull vara lata. Den lugna stämningen berodde snarare på att vi samlade information utan att oroa oss för att vi ännu inte hade kläckt en bra idé. I takt med att vi kom närmare inlämningsdatum eskalerade arbetsintensiteten och förvandlades till slut till en stor stressfaktor som också påverkade vår lediga tid. Att säga att intensiteten enbart berodde på vår deadline räcker inte som förklaring. Nedan följer ett antal faktorer som vi tror orsakade den stress som olyckligtvis kom att karaktärisera veckorna innan inlämningen den 30:e april.

Inre krav

Vi är båda personer som är vana att prestera. Redan i ett tidigt skede bestämde vi oss för att satsa stort och göra ett bra tävlingsförslag. Våra egna, högt ställda krav har lett till ett ambitiöst förslag, men också till en hel del stress. För att inte riskera att bränna ut oss i senare projekt bör vi därför arbeta med de krav vi omedvetet ställer på oss själva.

Arbetsprocessen, avser främst arbetet med tävlingsförslaget

Gruppdynamiken

Till en början led vårt samarbete av de gruppdynamiska problem vi beskrivit i stycket "Den sociala aspekten". När vårt samarbete började att fungera bättre blev det helt plötsligt möjligt att få mycket mera gjort på kortare tid. Det nya, goda samarbetet var bra för förslaget, men innebar också att vi arbetade mycket hårdare och ställde större krav på varandra. Vi producerade helt enkelt mer på kortare tid, vilket drog upp arbetstakten och fick oss att sitta långt in på kvällarna och producera. I framtida projekt måste vi därför ställa oss frågan "Ska vi arbeta effektivare bara för att vi kan det?".

Engagerande idé

I takt med att vår idé tog form blev vi mer och mer engagerade av den. Engagemanget var nödvändigt, men gjorde samtidigt att vi la väldigt mycket tid på att färdigställa tävlingsförslaget. För att allt skulle bli som vi ville ha det har vi förkastat enorma mängder material, gjort nytt, flyttat runt och bytt ut. I takt med att äldre information ersattes med ny genererades nya problem som vi tvingades lösa. Det är lätt att bli uppslukad av sin idé, däremot får vi i framtiden se upp för att inte bli helt fångna av nya, engagerande idéer.

Med ovanstående exempel vill vi visa att det sällan enbart är en deadline som orsakar stress. Vi har bitvis varit stressade, men kunnat hantera det. Engagemang och effektivt samarbete är nödvändiga faktorer för lyckade projekt. Det är däremot bra att redan från börja inse att det som upplevs som positivt också kan få negativa konsekvenser. I framtida projekt hoppas vi kunna föra med oss våra nya insikter för att kunna balansera goda resultat med ett lugnt sinne.

5:2 Intentioner och utfall

Eftersom tävlingen *One prize* ännu inte är avgjord är det omöjligt att avgöra om vi uppnått syftet att vinna tävlingen. Vi kan bara hoppas på att *growforgold.org* visar sig vara bättre än de övriga 201 tävlingsbidragen. Förutom att vinna tävlingen var syftet med examensarbetet att lära oss mer om dagens matproduktion och hur mat kan komma att produceras i framtiden. I takt med att vårt tävlingsförslag vuxit fram har vi tampats med nya frågeställningar rörande matproduktion. Ett kontinuerligt informationssökande efter svar på nya frågor har bidragit till en djupare förståelse för dagens allvarliga situation. Det har varit lärorikt att utgå från ett antal diffusa frågeställningar och därefter försöka kondensera dessa i ett tävlingsförslag.

I och med vårt dynamiska växlande mellan informationssök, skisser, sammanställningar, utvärderingar, nya informationssök och så vidare, både enskilt och i par, kom det inlämnade tävlingsbidraget att skilja sig väsentligt från våra första skisser. En genomgång av våra idéskisser visar på en trend som går från ett fokus på gestaltning och form mot en färdig produkt som mer karaktäriseras av planering och strategi. Glidning från gestaltning till planering skedde successivt i takt med att vi fick en bättre inblick i problemställningen kring framtidens matproduktion. Förmodligen spelade också vår tidigare beskrivna, ökande ärlighet gentemot varandra in på ett sådant sätt att vi vågade kritisera och förkasta varandras mindre lovande idéer. Eftersom vi avsatt mest tid åt informationssök och författande av bakgrundsstudien i början av vårt examensarbete finns en viss dissonans mellan de fakta vi presenterat i vår förstudie och vårt bidrag – *growforgold.org* – till tävlingen *One Prize*. Hade vi haft mer

tid efter tävlingsinlämningen hade vi gärna kompletterat vår förstudie med ett kapitel om matproduktion i städer ur ett planeringsperspektiv. Ett sådant stycke skulle med fördel kunna innehålla studier av till exempel Torontos, Londons eller Amsterdams relativt utförliga strategier för hållbar matproduktion. Det skulle också kunna rymma mindre fallstudier från lyckade och mindre lyckade urbana odlingsförsök, både från USA och från andra delar av världen.

Vårt förslag har, som ovan nämnt, glidigt från att vara mest gestaltning till att bli mer planering. Det är däremot, enligt oss, varken nödvändigt eller meningsfullt att sätta en definitiv etikett på tävlingsbidraget. *growforgold.org* innehåller förutom exempel på den föreslagna hemsidans design, ett slags paketerat varumärke som skulle kunna verka på kommersiell arena. Det är definitivt planering, men det är också webbdesign, plattformarkitektur, branding och så vidare. Förutom att vara tävlingsförslag vi till sist blev mycket nöjda med är *growforgold.org* in inkörsport till ett flertal ämnesområden vi gärna vill arbeta mer med i vår framtida roll som landskapsarkitekter.

Eftersom tävlingsprogrammet efterfrågade innovativa lösningar för matproduktion i städer har vi kanske alltför lättvindigt accepterat urban livsmedelsproduktion som något positivt och viktigt i strävan att åstadkomma den hållbara staden. I efterhand ser vi att vi borde ha sökt källor som problematiserar och kritiserar idén om staden som arena för matproduktion. Trots att vi är övertygade om att staden har potential att mer självförsörjande på livsmedelsfronten skulle en sådan, mer uttömmande litteraturstudie gett oss chans att ytterligare vässa våra argument och framstå, för

tävlingsjuryn, som mer pålästa. Om vi får chansen att arbeta med matproduktion i städer i vårt framtida yrkesliv bör vi definitivt skaffa oss en bredare bild av både argumenten för och emot för att framstå som trovärdiga i debatten kring urban matframställnings vara eller icke vara.

Det huvudsakliga målet med vårt examensarbete har varit att skapa debatt kring hur och var framtidens mat kan komma att produceras. Tävlingsförslaget är applicerbart på de flesta amerikanska städer men skulle även kunna fungera i en global kontext. Genom att utnyttja internet skapas oändliga möjligheter för kommunikation och interaktion mellan individer, organisationer och företag. Internet utgör en världsomspännande plattform som gör det möjligt för en stor del av världen att delta i tävlingen, eller kampen, för en grönare och mer miljövänlig planet.

Vid sidan av tävlingen har vi utvärderat och analyserat vår gruppdynamik och vår arbetsprocess. Syftet med undersökningen var att utvärdera och dra lärdom av de faser eller arbetsmoment som vi gått igenom under arbetet med vårt examensarbete. Trots att det säkert finns mycket mer att lära av den samarbetsprocess vi genomgått tar vi med oss viktiga lärdomar in i framtida projekt.

De insikter vi nått genom utvärderingen av vår arbetsprocess har inte enbart varit kommunikationsrelaterade. Den påfrestning som till exempel våra inre krav resulterade i är något som bitvis innebar en stor individuell stress. Förutom att ägna mer framtida projekttid åt gruppdynamik har vi lärt oss vikten av att rannsaka oss själva.

Oavsett hur det går i själva tävlingen känner vi oss nöjda med vårt förslag och tycker att det i sig visar upp ett både kreativt och framåtblickande sätt att ta sig an ämnet inomstadslig matproduktion. Vi hoppas och tror att vårt tävlingsförslag, vinnande eller ej, kan fungera som avstamp i en vidare diskussion och hur urban odling kan gå till.

5:3 Framtiden

Att förändra människors levnadsmönster är svårt, men inte omöjligt. För ett par decennier sedan var det, för de flesta, otänkbart att använda sig av oblekta kaffefilter. Idag används det oblekta, mer miljövänliga kaffefiltret nästan uteslutande. För att lyckas förändra en hel nations beteende kring till exempel mat och gräsmatteskötsel krävs en stark idé. Idén måste dessutom attrahera den enskilda individen tillräckligt mycket för att hon eller han ska ändra på sina sociala och kulturella beteendemönster. Vårt tävlingsförslag bygger på att underlätta för och skapa incitament till förändring. Kanske faller vårt förslag platt, kanske kan det faktiskt vara början på "A new bright, green future". Det får tiden utvisa.

Vi är övertygade om att odling i staden kommer att bli ett viktigt element i framtidens hållbara stadsutveckling. För att möta den framtida världsbefolkningens ökande behov av föda behövs nya sätt och platser att producera mat på. I alla städer finns idag outnyttjad mark som är undanskyfflad och bortglömd. Trots att inomstadslig matproduktion förmodligen aldrig kommer att ersätta det konventionella jordbruket ser vi en stor potential hos staden som framtida jordbrukslandskap.

Tack vare andras ansträngningar inom urban odling och arbetet med *growforgold.org* har vi fått upp ögonen för ett nytt spännande arbetsområde. Livsmedelsproduktion är i allra högsta grad ett hett ämne och något som definitivt berör vår framtida yrkesroll som landskapsarkitekter.

Kapitel 6 – Referenser

Skriftliga källor

Auch, Roger, Taylor, Janice & Acevedo, William (2004). *Urban Growth in American Cities; Glimpses of U.S. Urbanization*. Tillgänglig [online] : < <http://pubs.usgs.gov/circ/2004/circ1252/#Historical> > [2010-03-21].

Baker, Terry. mfl. (2007). *Technical Summary. In: Climate Change 2007: Mitigation. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Tillgänglig [online]: < <http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/wg3/ar4-wg3-chapter8.pdf> > [2010-03-21].

Bohlen, Patrick.J & House, Gar (2009). *Sustainable Agroecosystem Management*. New York: CRCpress.

Bormann, F. Herbert, Balmori, Diana & Geballe, Gordon.T (1993). *Redesigning the American Lawn*. New York: University Press.

Coyne, Kelly & Knutzen, Erik (2008). *The Urban Homestead*. Port Townsend: Process Media.

Dollacker, Annik & Valero, J.G (2008). *Agriculture and biodiversity: challenges and opportunities for agri-business*. Tillgänglig [online]: < businessgreen.com/businessgreen/analysis/2212873/agriculture-biodiversity > [2010-04-13].

Flores, Heather C (2006). *Food not lawns*. Vermont: Chelsea Green Publishing Company.

Haeg, Fritz (2008). *Edible Estates; attack on the front lawn*. New York: Metropolis Books.

Jackson, Kenneth.T (1985). *Crabgrass Frontier; The Suburbanization of the United States*. Oxford: University Press.

Kaufman, Andrew. J & Lohr, Virginia.I (2002). *Where the lawn mower stops: The social construction of alternative front yard ideologies*. Washington: Iowa State Press.

Mougeot, Luc. J. A (2005). *Agropolis: The Social, Political and Environmental Dimensions of Urban Agriculture*. London: IDRC.

O'Driscoll, Cath (2010). *Meeting the grand global food challenge*. Tillgänglig [online]: < <http://www.soci.org/Chemistry-and-Industry/CnI-Data/2010/1/Meeting-the-grand-global-food-challenge> > [2010-04-13].

Raver, Anne (2008).” *Out of the Yard and Onto the Fork*” (New York Times, 2008 04 17). Tillgänglig [online] : < <http://www.nytimes.com/2008/04/17/garden/17garden.html> > [2010-02-11].

Prize, Pamela (2009). *The American Victory Garden, Past & Present*. Tillgänglig [online]: <http://knol.google.com/k/the-american-victory-garden-past-present#> > [2010-02-11].

Robbins, Paul & Birkenholtz, Trevor (2003). *Turfgrass revolution: measuring the expansion of the American lawn*. Tillgänglig [online]: < <http://www.sciencedirect.com> > [2010-02-18].

Rockström, Johan m fl (2009). *A safe operating space for humanity* (Nature, 2009 09 24). Tillgänglig [online] : < www.nature.com/nature/journal/v461/n7263/full/461472a.html > [2010-03-13].

Smith, Pete & Martino, Daniel mfl. (2007). *Agriculture (Intergovernmental Panel on Climate Change , IPCC 2007)*. Tillgänglig [online]: < <http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/wg3/ar4-wg3-chapter8.pdf> > [2010-03-21].

Spreiregen, Paul.D (1965). *Urban design, the architecture of towns and cities*. New York: McGraw-Hill.

Steel, Carolyn (2008). *Hungry City – How food shapes our lives*. London: Vintage.

Steinfeld, Henning m.fl. (2006). *Livestock's long shadow: environmental issues and options*. UN Food and Agriculture Organization FaO.

Turner, Tom (2005). *Garden History; Philosophy and design 2000 BC-2000 AD*, New York: Spon press.

United Nation Environment Program (2009). *Global Green New Deal Policy Brief*. Tillgänglig [online]: < <http://www.unep.ch/etb/publications/Green%20Economy/UNEP%20Policy%20Brief%20Eng.pdf> > [2010-03-21].

Viljoen, André (2005). *CPULs – continuous, productive, urban landscapes*. Oxford: Architectural Press.

Wijkman, Anders & Rockström, Johan (2009). *Vi kan inte förhandla med naturen no 1*. Tillgänglig [online]: < http://www.tallbergfoundation.org/Portals/0/Documents/25NOV_lowres.pdf > [2010-03-21].

Internet

Capital Growth. Hemsida, Tillgänglig [online]: < www.capitalgrowth.org/big_idea/ > [2010-03-04].

Eat the view. Hemsida, Tillgänglig [online]: < www.eattheview.org/ > [2010-02-11].

From the wilderness. Hemsida, Tillgänglig [online]: < fromthewilderness.com/free/ww3/100303_eating_oil.html > [2010-02-11].

Land Share. Hemsida, Tillgänglig [online]: < landshare.channel4.com > [010-03-04].

Life after the oil crash. Hemsida, Tillgänglig [online]: < lifeaftertheoilcrash.net > [2010-02-11].

Ohio history channel. Hemsida, Tillgänglig [online]: < ohiohistorycentral.org > [2010-04-23].

One prize. Hemsida, Tillgänglig [online]: < oneprize.org > [2010-02-11].

Sharing Backyards. Hemsida, Tillgänglig [online]: < sharingbackyards.com > [2010-03-04].

Muntliga källor

Samtal med Per G Berg, Uppsala 2010-01-20 (Professor i uthållig samhällsbyggnad vid Institutionen för stad och land)

Intrervju med Tom Eriksson, Uppsala 2010-01-25 (Forskare, docent och lärare i ekologi och miljövärd vid Institutionen för stad och land)

Intervju med Elin Tidbeck & Geoffrey Gerring, Uppsala 2010-02-19 (Yrkesverksamma landskapsarkitekter vid Tema Landskapsarkitektur)

Möte med de anställda på (nod) C-O-M-B-N-I-E, Stockholm 2010-02-24 (Yrkesverksamma arkitekter och landskapsarkitekter)

Mail-korrespondens med Isak Stoddard, Bengt Eriksson och Erik Ekedahl, 2010-04-19 (Personer utan landskapsarkitektbakgrund)

Film

Kenner, Robert (2008). *Food. Inc.* Magnolia Pictures

Greene, Gregory (2004). *The End of Suburbia: Oil Depletion and the Collapse of The American Dream.* Microcinema

GERONIMO

FOR RENT